

Nyugatplusz

IV. évfolyam 3. szám

ALAPÍTÓK: RAFFAI FERENC, SZABÓ ZOLTÁN ATTILA (FŐSZERKESZTŐ)
FŐVÉDNÖK: KONYÁRI JÁNOS • ARCULAT: KOVÁCS GÁBOR

újnyugat

IRODALMI KÖR

Versmeditációk Fodor Ákosról / Petőcz András: Dedikáció

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS: PILLANAT • SÓS DÓRA: NAPFOGYATKOZÁS • HEGYI BOTOS ATTILA: IGAZOLTHIÁNYZÁS
• CSÁSZÁR LÁSZLÓ: ERÉNYVERES • HEKL KRISZTINA: ALTEREGŐ • VARGA IMRE: BUDDHA SÖRÉBŐL • VÖRÖS
ISTVÁN: KIHŰLÉS • CSONTOS MÁRTA: FESTÉKPRÓBA • HARTAY CSABA: MINTHA MINDENHOL HIDEG LENNE •
HEGEDŰS MÁRIA: AMIKOR • SZŰGYI ZOLTÁN: MÚLTAM FÖLÖTT AZ IDŐ • TÉPŐ DONÁT: TÜKÖRKÉP • FERNANDO
AGUIAR: CALHETA • SIMON ZOLTÁN: ECCE PUPPA • SCHWALM ZOLTÁN: AZ IDŐ LÁTOGATÁSA A BAZILIKÁNÁL

HEGYI BOTOS ATTILA Rilke rózsája

Lábujjak között a rög.
Egyetlen regében ezeregy Másik.
Tűzsziromú arcod szétpereg,
s két halovány tenyeret
virágozik.

A Nyugatplusz
megjelenését támogatja:

BUDAPEST
SZÉPIRODALMI ÉRTÉKELŐ ÉS TÁMOGATÓ ALAP

BELVÁROS
A JÖVŐ VÁROSA

HU ISSN 2064 2458

Ára: 950 Ft
16003

9 772064 245802

Legendák nyomában

az Újnyugat Irodalmi Kör és a József Attila Színház
közös irodalmi szalonja

Művészeti vezető: SZABÓ ZOLTÁN ATTILA

„A Legendák nyomában-esteket az teszi különlegessé, hogy a publikum nemcsak múlt időben hallhat a magyar író- és költőgéniuszokról. A Nyugat legendái ugyanis inspirálják, avagy vitára készítetik az utódokat, ezért minden alkalommal a kortárs „válasz” is része a Szabó szerkesztette újnyugatos előadásoknak.”

Litera

A 2016/2017-es évad tervezett műsora:

Szeptemberben: A koronatanú és más „mesék” –
Kálloy Molnár Péterrel és Szabó Zoltán Attilával

Októberben: Az örök Szindbád –
Ujréti Lászlóval és Dóka Attilával

Novemberben: Legendák nyomában:
Ajándék Babits születésnapjára...

Decemberben: Legendák nyomában,
avagy a kocsmák (b)irodalma

2017. január:

Legendás Budapest, legendás Angyalföld –
egy város és egy városrész az irodalom tükrében

2017. február:

Legendák nyomában: irodalom, kabaréirodalom

Márciusban: Az örök NŐ

Áprilisban: Versek József Attilához

Májusban: Ottlik Géza öröksége – A mester és tanítványai

Képek: Juhász Melinda

EZERJÓ	4	Tükörkép (Tépő Donát) Tükörhatás (Őszi Róbert) A cserény (Gágyor Péter) meghallani? (Schwalm Zoltán) Szoros kapu (Szűgyi Zoltán) Fernando Aguiar vizuális költeménye Szólnak hozzám (Draskóczi Ágnes) Peres ügy (Vörös István)	
MESEBESZÉD	7	Kiszámlolókép (Hegedűs Mária) éjszaka (Horváth Gábor Miklós)	
ÁRNY-JÁTÉK	1	MANÉZS 8
Buddha söréből (Varga Imre) Kihűlés (Vörös István) Jövönk (Szepesi Zsuzsanna) Festékpróba (Csontos Márta) A guru válaszol (Schwalm Zoltán) Szóirtás (Sós Dóra) noktürn (Császár László)		újra jógaórára menet (Bolemant László) Dünyögés (Fellinger Károly) Dedikáció / Vak csend (Petőcz András) Válts velem (Morkoszt Tamás) Keresztpontok (Csontos Márta) Eon (Batári Gábor) Ecce puppa (Simon Zoltán)	
NYUGAT PLUSZ ESSZÉ	4	LÁTÓTÉR 4
„...a lélek kedvéért” – Fodor Ákos-olvasás (Halmai Tamás)		Az azeri irodalom csudatévő hangja (Erdélyi Melinda) Őrült világ (Gaál Tibor T-Boy)	
VADNYUGAT	8	LÁTLELET 3
Mintha mindenhol hideg lenne (Hartay Csaba) Amikor (Hegedűs Mária) Kövek (Molnár József) Múltam fölött az idő (Szűgyi Zoltán) Bíró József vizuális költeménye		Billy Elliot: sztárcsinálók az Operában (Spangel Péter) Álomturbina – a Szentcsalád-tandem (Szappanos Gábor)	
		BELVÁROSI CSODÁK	9
		Az idő látogatása a Bazilikánál (Schwalm Zoltán)	

Nyugatplusz 15.

Független szépirodalmi folyóirat

IV. évfolyam 3. szám · 2016 ŐSZ

Fővédnök: Konyári János

Alapító-főszerkesztő:

Szabó Zoltán Attila

Lapigazgató: Raffai Ferenc

Művészeti vezető: Kovács Gábor

Olvasószerkesztő: Spangel Péter

Grafika: Kisteleki Dóra

SZERKESZTŐBIZOTTSÁG:

Petőcz András (elnök),

Bolemant László, Kálloy Molnár Péter

Szerkesztőségi e-mail:

happycaroffice@gmail.com

Külön köszönet Juhász Melindának,

Miske Emőnek, Gulyás Györgynek.

Címlapon: Kisteleki Dóra illusztrációja.

Felelős kiadó: Major Bt.

2083 Solymár, Major utca 29.

Kapcsolat: raffai.f@gmail.com

Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A folyóiratban megjelentetett művek csak a szerző, illetve a kiadó írásbeli engedélyével sokszorosíthatóak. Ez a nyilatkozat a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény 36. § (2) bekezdésében foglaltak szerint tiltó nyilatkozatnak minősül.

Az Újnyugatos művészek fogadóórája:
minden hónap utolsó péntekén 16
órától a Hadik Kávéház újnyugatos
törzsasztalánál.

A Nyugat Ma első száma

2010. október 23-án jelent meg.

© Szabó Zoltán Attila

Az Újnyugat Irodalmi Kör bejegyzése:

2012. november 12.

Nyomdai munkák:

Tama Solutions Kft.

Terjesztés: Lapker Zrt.

1097 Budapest, Táblás u. 32.

Magyar Posta Zrt. Hírlap Igazgatóság

1089 Budapest, Orczy tér 1.

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Zrt.

Hírlap Igazgatóság,

Postacím: 1900 Budapest

Előfizethető az ország bármely postáján,

a hírlapot kézbesítőknél,
valamint megrendelhető e-mail-en:
hirlapelofizetes@posta.hu címen és
telefonon a 06-80/444-444 számon.

A lap előfizethető közvetlenül a kiadónál is.
nyugatplusz@majorbt.hu

Kiemelt alternatív terjesztési pontok:
Alexandra-könyvesboltok, Írók Boltja.

A lap kapható a Lapker Zrt. és
a Magyar Posta hálózatában.
Az áruhelyek részletesen megtalálhatók
a lap Facebook oldalán.

**Előfizetéssel és terjesztéssel
kapcsolatos egyéb információ:**

raffai.f@gmail.com

HU ISSN 2064-2458

A **Nyugatplusz** következő száma
2016. november 29-én jelenik meg.

HORVÁTH GÁBOR MIKLÓS

pillanat

nevetett rám a hold és mosolygott a nap
egy kastélyba invitáltak és azt mondták
örökre enyém marad szolgálók hada
majd minden kívánságomat fogja lesni
szelíd oroszlánokkal sétálghatok
a parkban Misi mókussal dióbelet

csipegethetek Szép Ernővel játszhatok
kisvonattal egy padon elkészíthetem
elmaradt riportom Karinthy Ferencsel
csak nekem Puskás tornáztatja Grosicsot
egy selymes fűvű tisztáson egyszer gól lesz
egyszer Grosics véd nem tudják eldönteni

melyikük a jobb egy ósdi épületből
Babits néz ki szigorúan talán sokat
fecséreltem el szűkre szabott időmből
a szórakozásra mukkanni sem merem
ez az a pillanat mikor lehetséges
minden mert soha semmi nem történhet már

VÖRÖS ISTVÁN

Milyen jó

Milyen jó,
hogy ezt
megélhetem:
egy buszban
ülni, miközben
ömlik az eső.

Van cseresznye
még,
és van eper.

Kezemben
könyv, és
van úticél,
ahová
utazom.

Többet
akartam?

A víz a
sebességtől
ferde patakokban
csorog végig
az ablakon.

BOLYHOS
PÁLINKA

Minden cseppjében gyümölcs

www.bolyhos.hu

Sós DÓRA

Napfogyatkozás

A fekete Hold-pikkely
a hullámok redőjén
átvonuló, szűk idő.

Peremhullámozás.

Elakad a kabócák
gyors, ekhózó potroha
a halk mannakőrisen.

Fémes-szürkés a táj.

A husky a küszöbre
hever, buddha-rúpává
szelídül, füle ernyed.

A holdi hegyek elérik a napfelszínt.

Szűrt alkonyszél borzolja
az áfonyaboglárka
kék sörtekoszorúit.

Sötét holdkorong a gyöngyházfény hálóban.

Majd ébredő kakascső
csípi le a Nap izzó,
fehér gyémántgyűrűjét.

Szétszalazódik a korona.

S új, harcos fénykirály lesz
a bolyból előmászó,
fáradt, ásító hangya.

Miske Emő: Nyári táj

HEGYI BOTOS ATTILA

Igazolt hiányzás

Megremegni
egy lankán kúszó kék felhőtől –
óvatlan, észrevétlen engedni
egy váratlan fuvallatnak,
fejeden átbusckázva
nyári délután csillámaira hullni,
mozdulatlan, kifeszített testekkel
áramlatról áramlatra vitorlázni
fényben, levegőben, vízben –
s hagyni, mind ez itt, e könnyen vitt,
elcsitulva ugyanúgy, ugyanoda tegyen.
Aztán újra csak
színültig tölteni a kannát a kútnál,
meglocsolni a tikkadt ágyásokat,
s reménykedni egyetlen percnyi csöndért,
a te tücsökhangú csöndedért,
hol elveszett hangok nem követelnek,
akarnak, háborognak –
de legalább értük várakozni engednek,
s hangszereddel itt felednek
e nyáresti, csillagfényes lépcsőn,
míg lábaid lassan
nyaldosni nem kezdi
a tenger.

AMBRUS JÓZSEF

szellemérés idején

szellemérés idején kicsordulok
és puha héján az édes nedvek
mirtuszkoszorús diadalútján
könnyű lábakkal az űrbe lépnek
és kezébe emeli a lusta földet
mert belőle táplálkoznak mások
mint csalánnal teli kosárka éget
önmagam elveszítve vigyázok
földre ömlik szép ívű halálad
alvadó opál hullámának látszik
modern költészetem leigázott
a szeplőtelen feltámadásig

gyér gyengédsége otthonomnak
sosem tett kedvére égő ajkam
Fortuna kegyéből szánalmasnak
tart elragadva csókos éjviharban
és vállaira vett egy felsőrendű lélek
mintha egy világ haladna szemedben
mélyre hajolva szellemem rejtekére
semmit sem ért csak nézi félszegen

új világ óriásait növesztem
sápadt szemem kerüli az álom
bocsásd meg új strófa ezt nyersen
kisebb áhítattal fenséges oltáron

FELLINGER KÁROLY

Másolat

Jánosnak elmentek otthonról, mondja
nevetve Juli, amikor meglátja
a küszöböt, úgy bújik át az ajtó-
nyíláson, mintha a bőréből bújna
ki, Jánosnak készül borotvát venni,
végül is egy szűk kémialaborban
habarodtak egymásba, így már érthe-
tő, okoskodik tinédzser leányuk,
engedve a váratlan szabadságnak,
mely most éppen a jobb lábára lépett.

CSÁSZÁR LÁSZLÓ

erényvers

akit kiterítenek egyszer a legritkább esetben
kel fel újra és jár alig fordul elő hogy tiltakozik
fellebbezést nyújt be felsőbb fórumoknak
nem rúgkapál amikor foszló felöltője lyukas zsebeit
kiforgatják elrabolják az apró fémpénzeket tőle
az utolsó fillérig

az erényt nem egy kaptafára szabják milyen
unalmas is lenne az élet akkor mondják
aki megszületett az fura metamorfózison
megy át úgy kezdődik hogy hibának
lát erényeket később átmenet nélkül
észrevétlenül erénynek a bűnöket

halálmadarak dögevők keszonban élet
és halál között átmeneti állapot
felfalni mindent ami cseppet sem ehető
gyűrűsujjat levágni pecsétés ékszerért
fogakat kiverni némi aranyért örök törvények
jegyében sürgetve terelgetni ékes husánggal
a gazdagon terített ünnepi asztal felé

jéghideg teremben a lakoma véget ért
asztalt bontottak az üres térben felettébb
puritán teríték fehér lepellel borított
hidegnek tűnő guruló fémtepsi

cseppet sem gurméknak való

HEKL KRISZTINA

Alteregó

Azon a bizonyos estén egy repülőgépen ültem, úton Budapest felé. A gép teste rázkódott, mintha kavicsos úton mentünk volna, az utastérben többször felgyulladt az öveket bekapcsolni lámpa. Felfoghatatlan magasságban voltunk, nem mertem kinézni az ablakon. Próbáltam másra összpontosítani. A karácsonyfákra gondoltam, biztosan az utcán hevernek, lehullott tűlevelekkel. Kezdtém megszokni a rázkódást. Magam köré csavartam a takarót, befészkeltem magamat az ülésen, amennyire csak a másodosztály szűk tere engedte, próbáltam aludni. Szemhéjam mögött színes, geometrikus minták jelentek meg, fonódtak össze és váltak szét, táncoltak a gép zúgására. Nem tudom, mennyi idő telt el így, amikor a kavargó négyszögek és rombuszok hirtelen összeálltak egy tiszta képpé. Szofi arcát láttam magam előtt. Nem akartam gondolni rá, örültem volna, ha végre megszabadulhatok az emléketől, a hiánytól és ürességtől, amit maga után hagyott. Most élesen magam előtt láttam a vonásait, a kicsi orrát, a borostyánszőke haját, és a zöld szemét. Az arca szép volt, de a tekintetében volt valami nyugtalanító.

Másfél éve találkoztunk először. A bazilika előtti lépcsősoron jött le egy nyári délután, és látszott rajta, hogy gondolkodik valamin. Észre sem vett bennünket, akik fényképezőgéppel a kezünkben lenn álltunk, és méregettük őt. Szakács Pisti barátommal nemrégiben iratkoztunk be egy fotós iskolába, és éppen témát kerestünk. Bár természetre tökéletes ellentétek voltunk, nagyon szerettem Pistit. Én rendszeren befejeztem az egyetemet, ő inkább évekig lébecolt a szülei pénzén, azután otthagya az egészet, és hamis referenciákkal beállt szakácsnak. Én csendes, visszahúzódo természetű voltam, ő hangos és irányító. Szeretett a középpontban lenni, és nem ismert félelmet. Most is ő volt az, aki odalépett az idegen lányhoz. Gyorsan bemutatkozott neki, majd megkérte őt, hogy álljon nekünk modellt. Különböző pózokat eszelt ki, és vadul nekiállt fényképezni. Legnagyobb meglepetésemre a lány nem tiltakozott, pontosan követte az utasításokat. Hátradobta a haját, belenézett a kamerába, mosolygott, leült a lép-

csőre, mintha egész életében ezt csinálta volna. A szakács ötlete volt az is, hogy ne engedjük őt haza. Ebbe is belement. Beültünk egy borozóba. Kiderült a lányról, hogy Szofinak hívják, és édesanyja, akit csak egyszer látott életében, híres francia szonzenékesnő. Elmesélte nekünk, hogy ő maga is énekel, vállal kisebb fellépéseket is. Dunai hajókon szokott szerepelni, és egy évet dolgozott óceánjárón. Pistivel bámultuk őt. Amikor kiderült, hogy nem egyszerű, hétköznapi lány, hirtelen megnőtt a szemünkben. Színes egyénisége volt. Nemcsak a zenéhez értett, minden témához hozzá tudott szólni, amit felhoztunk. Olyan könnyed és természetes volt velünk, mintha már ezer éve pajtások lettünk volna.

Éjszaka lett, és még mindig ezzel a lánnyal voltunk. Nem akartuk, hogy vége legyen. Hazakísértük, de csak azzal a feltétellel vállalta, ha becsukjuk a szemünket. Egymásba karoltunk, és úgy mentünk. Sok volt a sör, folyton megbotlottunk valamiben, ezért csaltam, lestem. A belváros közepébe vezetett bennünket. Végigvitt a sétálóutcán, majd kis sikátorokban kanyarogtunk, és amikor már azt hittük, csak tréfál velünk, megálltunk. Most már megengedte, hogy kinyissuk a szemünket. Egy kovácsoltvas kapu előtt álltunk, mögötte kert húzódott. Mindhárman jól ismertük a környéket, a menő bárakat és a kávézókat, azonban ebben a kertben még egyikünk sem járt. Nem is tudtunk arról, hogy létezik. Akár a semmiből is keletkezhetett volna. Gyengéden meglökte a kaput, és az kinyílt. A gyér megvilágításban csak néhány rózsatövet tudtam azonosítani, de voltak terebélyes fák és bokrok is. Az ösvény először egy csobogóhoz vezetett, majd a kert másik végében álló, kétemeletes lakóházhoz. Minden zokszó nélkül felengedett magához. A földszinten lakott, rögtön jobbra volt a bejárati ajtó. Bérlettársa, egy másik lány, nem volt otthon. A szobája a konyhából nyílt. Lakosztálya kicsi volt, csak a legszükségesebbek fértek el benne, egy ágy, összehajtott kockás pléddel, és egy plüssfigurával, egy ruhásszekrény, egy íróasztal, polc könyvekkel, kottákkal, fesztiválok karszalagjaival, néhány csomag papírzseb-

Mesebeszéd

kendővel és egy pár fából készült fülbevalóval. Volt egy régi lemezjátszója is, nagy, papírtos bakelitlemezekkel.

Szakács Pisti a lemezeket nézegette, majd a kottákat kezdte pakolászni a polcon. Én a szoba közepén ácsorogtam. Szofi feltett egy jazz lemezt, majd behúzta a függönyt az ablakon. Összefogta a háta közepéig érő, borostyánszínű, hullámos haját, kontyba tekerte, és feltűzte. Az ágyra ültetett engem. Mellém telepedett, és a vállamra hajtotta a fejét. Az egész álomszerű volt. Beszívtam a haja illatát, és megfogtam a kezét. Egy kis, kékköves ezüstgyűrű volt rajta, egészen jelentéktelen holmi. Ejjéltájt a Szakács nem érte be a zenével és a beszélgetéssel, a lány másik oldalára telepedett. Elkezdte simogatni a hátát, azután beleharapott a nyakába. A lány felkacagott, tetszett neki. Csalódot voltam. Fogtam magam, és hazamentem.

Egy hét múlva, este tizenegy körül Szofi felhívott, mintha ez lenne a legtermészetesebb dolog a világon. Mentegetőzött, hogy a Szakács ott aludt, de nem történt közöttük semmi. Mogorva voltam és sértődött, kurtán válaszoltam,

nem hittem neki. Elhívott egy balett-előadásra. Még sohasem láttam balettet. Azt mondta, hogy az éneklés előtt balerinának tanult, hatalmas karrier előtt állt, csak egy keresztszalag sérülés miatt abba kellett hagynia a táncot. Rábészélt, hogy menjek vele, egy darabig kéretem magam, de titokban örültem neki. Az előadás tiszteletére vettem egy új nadrágot, és egy hozzá passzoló inget. Ő nem öltözött ki túlságosan. Egyszerű farmert, és egy hosszú ujjú pólót viselt. Az este jól sikerült, annak ellenére, hogy most nem kísérhettem őt haza.

Ezután majdnem minden nap felhívott, elmesélte milyen a hangulata, hogy a városban járt egy külföldi rendező, aki a táncosokkal közösen találja ki a koreográfiát, és tükröket alkalmaz a színpadon. Akkor is hívott, ha híreket hallott a párizsi merényletekről, vagy ha nem tudott elaludni, mert az ablakon át bevilágított a hold. Bár eleinte nehezen tudtam követni a furcsa, csapongó gondolatmenetét, mindig vártam ezeket a beszélgetéseket. Egy idő után Szofi az életem részévé vált. Ha találkoztunk és megtehettem, hozzáérttem a kezéhez, a hajához, vagy átöleltem a vállát. Beleszagoltam a finom, puha bőrébe. Egyszer meg akartam csókolni, de akkor elhúzódott. Amikor már éppen kezdtem feladni, mindig kitalált valamit, amivel újabb reményt keltett bennem. Egyre magasabbra emelte a tétet. A villamoson az ölembe ült. Eljött hozzám, hozott magával egy flakon rózsaoajat, és megkért arra, hogy masszírozzam meg a hátát. Elvitt magával ruhát vásárolni, és beleshettem a fülkébe,

mialatt próbált. Folyton azon gondolkodtam, miért nem vagyok elég jó a számára. Elkezdtem kevesebbet enni, minden páros napon futni jártam, a páratlanokon pedig súlyzókat emelgettem. Szerelmes voltam.

Azután kiderült, h o g y

Szakács Pistivel ugyanezt teszi. Véletlenül jötünk rá, amikor egyszer megszólalt a telefonja. Megláttam Szofi nevét a kijelzőn. Nem kellett sokáig faggatnom Pistit. Elhencegett azzal, hogy az első éjszaka meghúzta a lányt, és nem volt nagy szám. Azóta inkább csak barátok. Nála sohasem lehetett tudni, mikor mond igazat, és mikor tesz hozzá. Nagyon vigyázott a nőkkel kapcsolatos rosszhírére.

Egy napig emésztettem a hallottakat, majd elmentem a titkos kertbe, és becsöngettem Szofihoz. Egy kis papír reklámszatyor volt nálam, benne minden, amit tőle kaptam, egy könyv, egy bőrkarkötő, és egy kis narancs-sárga filcrénszarvas. Ideges voltam. Összeszorult torokkal elmondtam Szofinak, hogy mindent tudok a Szakácsról. Elkezdett zokogni és azt hajtogatta, hogy csak és kizárólag barátság köti őt Pistihez, és aljas húzás volt tőle az, hogy hazudott. Nem hatott meg az, hogy sír. Mindent túlzásba vitt. A napi programok mennyiségét, az örömet és a bánatot is. Mintha duplán akart volna megélni mindent. Amikor találkoztunk, a nyakamba ugrott. A második és a sokadik alkalommal is. Az elején pont ez tetszett benne a legjobban. Még sohasem örült nekem így senki, azt hittem, különleges vagyok számára. Azután észrevettem, hogy mindenkinek a nyakába ugrik.

Döntöttem. Akárhonnan is, de szereznem kell egy szép nőt, ha másért nem, legalább azért, hogy bosszút álljak. Amina félig arab volt. Magas, vékony, kerek mellű, vastag szájú, kreol bőrű. Fekete haját fonatban hordta. Egy szórakozóhelyen szedtem fel őt, a pultossal beszélgetett éppen, amikor mellé értem. Nem is tudom, hogyan volt ekkora szerencsém. Talán az alkoholnak köszönhettem, talán a csalódottság hozta ki belőlem. Aminával szépen és biztosan alakult a kapcsolatunk. Nem siettünk el semmit, mindketten hosszú távra terveztünk. Élveztem a vele való együttlétet, nyugalomban éreztem magam, már el is felejtettem a gyerekes bosszúállást. Szofi eleinte még hívogatott esténként, de nem vettem őt tudomásul. Másnap beszéltem csak vele, amikor a barátnőm nem volt a közelemben. Eleinte titokzatosan viselkedtem, és különféle ürügyekkel hátrítottam el a találkozókat, azután elmeséltem Szofinak, hogy van valakim. Megváltozott a hangja, hi-

vatalos lett, és egy kicsit színpadias. Úgy látszik, erre nem számított.

Szofi egyáltalán nem jött zavarba, amikor legközelebb meglátott egy koncerten. Nem volt nagy a tömeg, még az első sorban is kevesen álltak. Mögém lépett, és befogta a szememet. Szerencsére Amina nem volt mellettem, éppen kiment. Tudtam, hogy legfeljebb két percem van arra, hogy leszereljem Szofit, aki szorosan hozzám simult, megragadta a kezem, és elkezdte simogatni. A fülemben sutogott valamit, nem érttem pontosan, hogy mit, csak a végét hallottam. Azért hibáztattam, hogy nem mondtam el neki, mit érzek iránta. A barátnőm egy tökéletesen megkomponált szerelmi jelenetre tért vissza a mosdóból. Akkor láttam őt utoljára. Azon az estén kivittem Szofit az utcára, és kiabáltam vele. Ismét sírni kezdett, majd sarkon fordult, és elment. Egy hétig Amina hiányzott, majd Szofi, volt, hogy egyszerre mindketten.

Amina nem sokáig bánkódott, hamar talált magának valaki mást, olyat, akinek nem volt lezáratlan nőügye. Szofiról sokáig nem tudtunk semmit. Fél év telhetett el, amikor Szakács Pisti levelet kapott tőle. A boríték címezése alapján Franciaországból jött. Az volt benne, hogy Szofi rákos lett, operálni nem lehet, mert áttétek vannak a tüdejében és a májában. Nem akar kemoterápiát. Elutazott Párizsba, megkeresni az édesanyját, szeretne elbúcsúzni tőle. Pisti azt mondta, szerinte ez az egész egy kitálat történet, ugyanúgy, mint a szonénekes anyuka, vagy a balett karrier. Csak a büntudatunkat akarja felébreszteni vele, azt akarja, hogy szeressük és sajnáljuk őt.

Azon a bizonyos estén, amikor Szofi meghalt, repülőgépen ültem, úton Párizsból, Budapest felé. A gép teste rázkódott, mintha kavicsos úton mentünk volna, az utastérben többször felgyulladt az öveket bekapcsolni lámpa. Tudtam, hogy hideg lakás vár, a takarékoságból lecsavart fűtőtest, és az utcára hajított karácsonyfák. Szofit nem találtam Párizsban, pedig elmentem arra a címre, ami a borítékon állt, és végigjártam a környékbeli zenés-táncos lokálokat, valamint a kórházakat és temetőket is. Ültem a gépen, és nem tudtam aludni. Elővettem a fényképezőgépet, ugráltam a képek között. Megtaláltam a bazilikánál készült fotókat. Úgy döntöttem, nem hiszek el semmit.

VARGA LILLA

Levendula

A mott a kicsi kopasz és agresszív, a kedves mosolyú koszos és a féllábú mankós, mindig csöndes, mint aki túl okos a többihez képest, és ezt próbálva rejtegetni mogorva, szófukar alak. Meg az öreg. Ráncos, sárgás szakállas, egy vén, lyukas, női szőrmebundában.

Rettentő büdös az öreg. Meg egyébként is, az öreg azért már nem jöhet szóba. Valahol meg kell húzni a határt.

Utazunk a buszon ki, Tétény felé, lassan belélegzem izzadság meg egyéb szaguk, már egész otthonos érzés a végén, fél órája utazunk, utazunk, beszív, kifúj, a kedvesen mosolygós folyton kedvesen rám mosolyog, mindene csupa piszok, de azon még lehet segíteni. Ő sem beszél túl sokat, azt hiszem, ő a legfiatalabb, olyan harmincon körüli. A kicsi, agresszív viszi a szót. A többiek nagyrészt bólogatnak. Nem tudom, miért, hogy miről folyik a szó, Dész zenél a fülemben hangosan, csak látom, hogy jár a szája és lökdösődik, a többiek hol nevetnek, hol nem.

Mikor megint feléjük nézek, már szinte üres a busz, már csak mi döcögünk, az öreg, meg én.

A többieknek híre-hamva sincs, az öreg bámul ki az ablakon, semmi nincs nála, a bunda egy épp leszakadni készülő gombjával mutat. Úgy tűnik, már sosem állunk meg, magunk mögött hagyjuk Tétényt, Érdet, Battát, ki tudja már, milyen város, milyen útján rohanunk, az öreg meg én, már csak földek és napraforgó mező, mikor végre rám néz.

Már vártam, rám emeli egészen fekete szemét, elmosolyodik, foga hol volt, hol nem, egyszer, ma már az Óperencián túl azzal a valamivel, ahová haza is mehetett egykor, gondolom.

Tudni persze nem tudom, csak azt, hogy végre rám nézett az öreg, és már nem vagyok egyedül. Lemerült a telefonom, zene se szól, semmi.

– Na? – kérdezi.

– Legalább ne mosolyogj, de azért mellé ülök.

A szag már a jelen, itt van mindenütt, körülöttem, nosztalgikus, a város jut róla eszembe, ahova úgy tűnik, már nem megyek vissza. Hát, ez van. Vállat vonok, ő meg mintha olvasna a gondolataimban, vigasztalóan megveregeti a térdem.

– Nem baj, fiam.

Szerintem sem, így néma egyetértésben robogunk tovább. A szakáll kicsit zavaró, szúr, és az érdes ujjak végén a hegyes köröm megkarcolja a bőröm. Végül betakargat, és homlokon csókol.

– Itt leszállok – hallom félálomban, de a busz nem áll meg. Hogy? Kérdezném, de már nincs ott, engem meg elringat a csönd és a hirtelen feltámadó levendulaillat, mintha a bunda volt tulajdonosa kicsit visszajött volna kukkolni, mintha meguntta volna a vízfordást, földhöz vágva a korszót, visszakalandozott hozzám – ha már az öreg itt hagy. Megsimogatja a hajam, dúdol valami dalt valami nyelven, amit nem értek, meztelen hátam simogatja a bunda alatt, elhajt egy lepkét a fejem mellől, egészen közel hajol,

– Hé, kislány, ébresztő! Végállomás.

Tétény, a sofőr a vállam rázza, megyek, megyek. A buszon már senki, de az ócska bunda émylítő szaggal terít be. Azért magammal viszem.

Törzsasztal

Szabó Zoltán Attilával

Nyugatplusz csütörtök esténként (21.30h)

„Szabó Zoltán Attila író, költő, a Nyugat Plusz alapító-főszerkesztője a FIX TV stúdiójába olyan művészeket invitál, akik értékeset alkotnak, vagy részesei, ihletői művészi együttműködéseknek, akik hivatásuknak tekintik szakmájukat.” (Port.hu)

VARGA IMRE

Buddha söréből

Ki lesz majd velem? Ki talál rám?
Gyerekek hol, s a volt-család?
Porlik szürkés égi márvány.
Elbuktam végleg a csatát.

Sörös flaskák között Buddha
zöldes arcával mondikál.
Minden levél s rovar tudja,
s nekem meg kínzó nem-tudás.

Amit az este körém ölt –
itt vagyok, mindez én vagyok.
Iszok mesterem söréből
romlott tegnapot, holnapot.

Nem tudom, hová és honnan
azt sem, ami most van itt.
Az életem meg-megtorpan;
bár a lét végzi dolgait.

Csekklapok hátoldalára
íródik majd végrendelet?
Már nincs idő, megőrizni,
s nincsen nyelve szól akinek.

Lehetne más, lehetne jobb,
de lehetne még rosszabb is.
Míg szűk cellámban fortyogok,
agyam sötétje elvakít.

SZEPESI ZSUZSANNA

Jövönk...

Rongyos a tegnap:
szagatja a bőszen jelen.
Hogy lesz így jövő?

VÖRÖS ISTVÁN

Kihűlés

A fáradtságnak van
egy fém nyele.
Nem mint egy magam
tákolta gereblyének,
hanem mint egy kávé-
melegítő pohárnak.
Csak ronggyal megfogva
lehet levenni a tűzről.

De olyan fáradt vagyok,
nincs kedvem vacakolni,
megégeti a kezem.
A kávé kitöltöm,
aztán elejtem az edényt.
Csörömpölés, mintha
törne, koppanás, mintha
a konyhakő csorbulna,
forró fájdalom, mintha
bokámra ömlött volna
a maradék.

De semmi. Kő és edény
sértetlen. Kávéfolt sehol.
Lehajlok. Az edény kihűlt.

CSONTOS MÁRTA

Festékpróba

Bátorító érintést keresek
 a részletekben, barlang-sötét vásznon
 botorkál kezem, ott állok palettámmal
 a szétdobált díszletek között
 saját színpadomon, s egy utolsó
 lendülettel *mostan színes tintákat keverek,*
 hátha Kosztolányi lehet még mesterem.
 Próbálok újabb csíkokat festeni
 a háttér üresség-anyagára, szeretnék
 ismét a Titkok Asszonya lenni,
 szenvedély-vörösbe mártani a hajdani,
 törékeny sziluett-lányt, elhíttetni
 magammal, hogy erőt önthetek Platon
 bizonytalanságába; látom, felizzanak
 mögöttem a láthatatlan szín-oszlopok,
 s az erdővel kerített éjszakába ecsetemmel
 körberajzolhatom az utat, s puha-barna
 nyoszolyát festhetek az ideák angyalának,
 ki ott fürdik a sziklák hasítékából kilépő
 párafelhőben, s ringatózik a szerelem mámorán.

Éles Látóként lettem üres tekintet, szememben
 összeolvad a hókristály árnyéka a dög-lilával, s már
 nem veszem észre, hogy a távoli albatroszok tollán
 nem csillog a fényben az aljafehér.

Ferihegy 2: kiszállás!

A Nyugat Plusz folyóirat immár
 kapható a Ferihegy 2 Airport
 Relay T2 SkyCourt üzletében,
 illetve a repülőtér Costa Coffee
 kávézójában, ahol az olvasópulton
 lelhető fel, az egyetlen irodalmi
 orgánunként.

SCHWALM ZOLTÁN

A guru válaszol...

A guru töprengése (harc előtt)
 de milyen erős lehet a karma?

A guru a jövőről
 kaloda

a reményről
 déli harangszó

a hatalomról
 szélhárfa

az ébrenlétről
 álom

a malomjátékról
 kényszerpálya

a hitről
 mássalhangzó

A guru önmagáról
 magánhangzó

A guru a halálról
 visszamerülés

Sós DÓRA

Szóirtás

I.

A labirintusnak nincs neve,
Csak vándorló falai.
A szárnyak íve gyenge emlék.
Tágas ég alatt vesznek el képzelt barátaim.
Tanulom az ösvényeket,
Együtt gondolkodom a kővel:
Úgy képelem, naponta közelebb enged magához
A labirintus, a föld és talán az ég is.

II.

Szerénynek szeretem az erdőt,
Az idegen fákat, a szurdok vadszagát.
Szelídnek hittem a megértést,
Tompának ember és ember vonalát.
És hogy a másra csak ihletet kell nyerni,
Hús elfogadást.

Pedig a szó szűk, könnyen törik,
Morzsolom, mint egy kétségbeesett imát.
Hiszem, mert gyengéként
Ez véd meg attól, hogy az erdő idegen,
A fák nem ismernek rám,
És az átvonuló vadak elkerülnek engem,
Nekik nem vagyok barát.
Ember és ember határán reszel a vihar,
Villám karcot csak hideg fényt közém
És a többi harcos közé.

A szóhoz pihenni kell járni,
Mert a tettektől nem véd meg egy se,
Eltűnni sem lehet.
Zárt akaratokból áll össze a család.
Erőt növesztek,
Így élem meg a mást –
És erdő nélkül hozok döntéseket.

Üres tönkszemekkel figyelem a szóirtást,
S ahogy haladok, erőmet próbálom
Egy-egy ágon. Könnyen törik.

Ebből már építeni is tudok.

CSÁSZÁR LÁSZLÓ

noktürn

a fekete vászonszatyor a végét járja már
foszlott lyukas frontoldalán kivehetetlenül
öleli egymást egy emberpár kapaszkodnak
egymásba ez azonban csupán sejtés
nyomokban sem látható talán klimt lehet
a csók vagy az ölelés ki tudja mintha
bújnának egymáshoz amennyire ledéren
annyira vigasztalhatatlanul semmi sem
látható ha araszolsz felfelé a szatyrot
tartó aszott karon elérkezel az inas nyakig
sarki róka boa lóg rajta friss még nedves
lángvörös vérnyomok

HALMAI TAMÁS

„... a lélek kedvéért”

Fodor Ákos-olvasás

■ A szív paradoxonja
mennél üresebb:
annál nehezebb

Gyűjtögető lélekmód

Fodor Ákos költészete talán azért szeret paradoxonokban beszélni, mert a világ is paradoxonokban szól hozzánk. Az egyik legelnyűttebb toposzt, a szív képét, képzetét világítja meg revelatív fényel.

A „mennél” már-már népiesen közvetlen alakja jótékony feszültségben áll az anapesztusos ritmikával; a párhuzamos szerkesztés mondat-tani harmóniája a végső igazságok nyugalját hordozza. De hogy mit jelent, mit közöl, mire jön rá ez a kétsoros? Evidenciára. Hogy könnyed derűvel csak a kincsekkel eltelő képes élni. Hogy belső terhekre van szükségünk az egyensúlyos élethez. Hogy tudást, tapasztalást, érzéseket és viszonyokat kell gyűjtenie a szívnek, ha élni akar. Tartalmakat a tartalmas léthez. Közhely volna? Bizonyára. Mégis kedvünk *telik* benne, hiszen kedves szépség a versé; minden versé.

Egy játékos – s jóllehet járulékos – homónia is segítségünkre siet ebben a diszkrét műélményben: a „mennél” ugyanis nemcsak névmás lehet; az azonosalakúság tüneménye megengedi, hogy igeként vegyük észre. Magában álló, hiszen nyelvtani összefüggésben el nem helyezett megszólításként, rögtön a szöveg elején. Szinte akaratán kívül fordul így olvasójához a mű, aki talán menne, talán maradna, de a vers után aligha a vers nélkül.

■ A haiku
lábam előtt ült
egy madár, majd felröppent –
Nehezebb lettem.

Akiért a madár repül

A szerző egyik legkeletibb haikuja ez. Középkori japán költő is lehetne. Villanóan fölvázolt természeti kép (a szubjektivitásra vetítve); grammatikájában s tematikájában is egyensúlyosan háromsztatú konstrukció (én – madár – én); az archaikusan nagy hagyományú madárszimbolika (úgy is, mint túlvilágra szóló lélekszimbolika) elevenné ügködése. A gondolatjel, s az azt követő teljes (nagy kezdőbetűvel indított, s ponttal lezárt) mondat a központosítás tapintatos didaxisával jelzi: a jelenet törvényerejű zárlatot kapott, a vers végkicsengése más körülmények közt létparagrafus is lehetne.

Újra paradoxon, újra az elnehezülő belvilág traumájával. Miképp lehetséges ez? Egyszerű, mint minden nagyszerűség: az eredendő világegység nem tűr különállást, más szóval: nem hagy magára porszemnyi létezését sem; nemcsak a fent és a lent azonos princípiumok, de madár és ember is közös sorson osztozik. Egyek, mert egyetlenek.

Függni vagy összefüggeni: csak nyelv tesz különbséget az ajándékba kapott létföltételek között.

Elmellőzhetetlen körülmény a szöveg fölirata: *A haiku*. Első olvasatban a vers kitüntetett értékére utal, műfaji példaértékűségét tudatosítja. De ne elégedjünk meg ezzel (annál kevésbé, minthogy Fodor Ákos többi háromsorosát becsülnénk le vele!). Melyeket fürkészőbb közelítésben költészeti metareflexióra kell gyanakodnunk. Amit olvasunk: a haikuról (általában a művészetről?) állít valamit. Például azt: a madár (a vers) felröppenvén (megíratván, s nyilvánosság elé kerülvén) a szemlélő (a költő, az olvasó, az ember) kevesebb: szegényebb, üresebb lesz. Súlyosbítva a tapasztalattal: a madárnak szárnya, neki csupán szavai vannak.

De aki mindezt tudja, belátja, átérzi s megírja-megolvassa: nem kap-e ezzel elégséges kárpótlást minden kudarcokért?

Tetézve a sejtelemmel: a madár nem helyet-
te, hanem érte repül.

■Pont

Nem út és nem cél:
érthetetlen, gyönyörű
helyben röpülés.

Helyben vagyunk

Lehet-e érthető egy vers, melynek tárgya „ért-
hetetlen”? Igen, ha nemcsak a tárgya „gyönyörű”,
de a vers maga is.

A kulcsszó alkalmasint a zárlat: „helyben rö-
pülés”. Egyedi szóalkotás, a jelenség különle-
ges voltára utalóan. Költői stílus vall költői do-
logról. Miről is?

A se nem út, se nem cél a mozgás vs. mozdu-
latlanság dichotómiáját fölfüggesztő gondolat.
Eltekintés a dualitásokban modellezett világtól.
Eltekintés – és rálátás valami érdemibbre. Ami
túl van a kettőségekben (tehát állandó feszült
dinamikában) érzéklni vélt létezésen. Túl van,
mert itt, mert mindenütt. Perspektíva kérdése;
s a madártávlat épp megfelelőnek tetszik.

Ha röpülünk: helyben vagyunk.

S akkor már: akár maradhatunk is.

Gyönyörű szárny-nélküliek, érthetetlenül is-
teni dimenziókban.

■Axióma

Isten nem hívó.
A nép nem demokrata.
A víz nem szomjas.

„Virág a virág”

Krisztus nem keresztény, a tenger nem úszik...
– folytathatnánk a sort. De milyen logikába is
illeszkednék mondandónk?

A viszonyulás (a törekvés, a tett) szándékot
föltételez, vágyat sejtet, tehát hiányra és töké-
letlenségre mutat vissza. Megeshet, hogy aki-
hez-amihez kapcsolódnánk, nem szorul se ránk,
se másra. Önmagának elégségesen teljes. Olyan,
amilyen; az, ami. Ekképp: igaz. – A cselekvő vi-
szonyulás ellenben az idő alávetettje, ennyiben
a folyton változó körülményeknek vannak ki-
szolgálva mégoly nemes igazságai is.

Istenné, néppé, vízzé váljunk tehát?

Ne valamilyen legyünk (akarjunk lenni),
hanem azok, akik?

Minthogy erre képtelenek vagyunk, a vá-
lasz: igen.

Érdekesség, hogy Pilinszky János ismert
versét, a *Költeményt* hasonló definíciós retorika
szervezi. Nála az autenticitását veszített lét he-
lyeződik szembe a szakrális dimenzió s a ter-
mészeti létezés eredendő épségével – melyhez,
úgy lehet, a szenvedés botránya („Gyűjtőtá-
bor...”) sem érhet föl: „Nem föld a föld. / Nem
szám a szám. / Nem betű a betű. / Nem mondat
a mondat. // Isten az Isten. / Virág a virág. / Da-
ganat a daganat. / Tél a tél. / Gyűjtőtábor a kö-
rülhatárolt / bizonytalan formájú terület”.

A tiszta dolgok önazonosságát bűn nem
szennyezheti.

(Főképp mert a bűn *nem része az igaznak*.)

■Mozart

nincs rossz fű. Nincs szél,
ami ne jól fújna. Nincs
hamis madárfütty

A van pártján

Mint Fodor verseiben annyiszor: itt is az auten-
tikus és az inautentikus, a hiteles és a hamis lé-
tezés kontrasztja villan föl.

A mondatszerkesztési hármás párhuzam a
gondolatritmus egyszerű, de hatásos példája –
s a kompozíciós jelentésteremtésé. Az első köz-
lés („nincs rossz fű”) egészében elfér a sorban;
a másodiknak csak a fele, a harmadikból pedig
már csak a „Nincs” számára van hely. Folyvást
fogy tehát a közlés lendülete, tartalma, érvénye.

Egyre kevesebb a „nincs”, mert a vers a *van*
pártján áll.

S a *van* itt a boldogságosan *együgyű* termé-
szeti létmód kiváltsága – és Mozarté. Akinek
zeneje talán máig legméltóbb a levegőhöz.
Feddhetetlen, mint a madárszimfóniák.

A rossz, a nem jó, a hamis: etikai, esztétikai
és ontológiai kategóriák is lehetnek. Voltaképp
mindegy. Lényegesebb, hogy Fodor Ákos tér-
képet készített (versnek álcázva) a dimenzió-
hoz, melyből hiányoznak.

Leghamarabb az elveszett találja meg, ami
elveszett.

■ Dráma

- Vallj színt! – rivallják.
- Szivárvány... suttogom.

Nyelv és világ

A belső rímes széphangzás („Vallj” – „rivallják”), a perdöntő ellentét („rivallják” vs. „suttogom”), a párbeszéd drámai dinamikája: fontos körülmények. De más avatja jelentékeny verssé a *Drámát*. Nyelv- és világszemlélete.

Poétikai leleménye abban áll, hogy – mint a gyermekek (és a költők) – visszavezeti a szavakat eredetükhöz. A ’foglalj állást, azonosítsd magad/nézeteidet’ jelentésű idiómát (bevett köznyelvi kifejezést) a kérdezett szó szerint érti, s a megszokott konnotatív (másodlagos, metaforikus) jelentésről tudomást nem véve a denotativitás (elsődleges szójelentés) szintjén fogalmazza meg válaszát. Mert *más nyelven* válaszol, a vallatók világából is kivonja magát. A *nyelv fölszabadítja*. – De több is bekövetkezik ennél.

A „Szivárvány” ugyanis nem egyszerű színválasztó felelet. Olyan jelenségről van szó, amely a látható színek teljes spektrumát felöleli. (Nem véletlen a *szivárvány* mint jelkép gazdag története – a keleti hídszimbolikától a bibliai előfordulásokon át a modern melegjogi mozgalmakig.)

A sokféleség és a teljesség foglalatosa lévén az álláspontot firtató kérdésre tehát – kétszeres áttétellel – mégiscsak pontos reflexió érkezik: se ez, se az; se itt, se ott. Hanem az egész. A *minden vagyok*.

■ Altató

- minden veszteség
- fájdalomba csomagolt
- megkönnyebbülés

Pirulák

Az első sor önmagában is értelmes állítás lehetne: „minden veszteség”, mert mindent elveszítünk, mert az univerzum nem ismer birtokviszonyt. Az idő csak időlegesen engedi meg a tulajdonlást; az időtlenben pedig okafogyott bármilyen ragaszkodás. (Ezért nincs igazunk

sose: az igazság nem szorul rá, hogy valakié legyen.)

A kétszeres soráthajlás mindenesetre egyetlen rövid, bár (jelzőkkel) bővített egyszerű mondatot tár elénk, mely azzal vigasztal: amivel kevesebbek leszünk, azzal könnyebbek is. S a teljes könnyűséghez (a nincshez, tehát a mindenhez) jutunk közelebb általa. Még ha fájdalom is az ára (de hiszen a fájdalomtól is búcsút veszünk egyszer...).

Miért *Altató*? Mert a tapasztalat és az arról beszámoló vers is úgy hat: elnyugtatja sebzett idegeinket. Kibékít és megengesztel. Éberré altat.

E gondolati körből való Fodor Ákos egy másik haikuja is; legyen ez a tartalék pirulánk. Ha mégis fájna.

„Egészséges az, / aki békességben él / betegségével” (*Mantra*).

■ Metaoptika

- Nagyon figyelj, mert a világot
- teszed is azzá, aminek látod.

„Keresd és szeresd”

A vonzás, bevonzás new age-es (valójában: időtlenül archaikus) szabálya népszerű elképzelés. Talán mert boldogabb időkkel kecsegtet, talán mert *működik*.

Fodor Ákos rímes kétsorosát, mely versbe foglalja e gondolatot, ráolvasásszerű mágia lengi be. Ebben a ritmusnak is szerepe lehet: ötödfeles jambusi sor nyitja a szöveget, a második közepén azonban cezúra zökkenti ki a metrikát: a vessző utáni tagmondatban újra indul a jambusi lejtés, ami által a közlés külön nyomatékokat kap.

A felütést adó felszólítás legalábbis kétértelmű: „Nagyon figyelj” (1) arra, amit mondok; (2) a világra (és magadra, és a szemedre). A kettős intelem tovább rétegződik, ha a kérést a végéig vesszük komolyan, s visszaírjuk magára a versre: hiszen van-e, ami tisztább tekintet kíván, mint egy, a világlátás fontosságát tudatosító mű?... Ez már valóban „metaoptika”; már-már harmadik szemet igénylő misszió.

Más szóval, de egyazon derűvel: „mi ha történik: / te döntöd el, hogy inkább / csiszol, vagy koptat” (*Szabadság*). – „mindennel úgy bánj, / mintha rengeteg volna / belőle – úgy: lesz”

(Kockavetés). – „Ne »küzdj a Jóért«. / Keresd és szeresd. Örülj, / amikor elér” (Intelem).

■ **A formákról**
Vizet forralnál?
– Jó, ha edényt teszel a tűz és víz közé.

„...A lélek kedvéért”

Idézzük fel Nemes Nagy Ágnes disztichonját (hexameter és pentameter alkotta kétorosát); itt is helye van: „Engedj, zászlórúd! Mért markolsz vissza a széltől? / Rongy lennél egyedül. Így lobogó, lobogó” (Párbeszéd). A korlátok, a függések, a szabályok mulhatatlan fontosságát tárgyalja; egyszersmind költői hitvallást is színre visz: a fegyelmezett közlés fegyelmező formát kíván. A művészet: kompozíció is.

Épp erről, a (nem csak) művészi formák elmellőzhetetlenségéről beszél Fodor Ákos ars poeticája is; csak épp más képi világhoz nyúlva.

Az edény a tűz és a víz között: szükséges médium. Különben egymást iktatnák ki az eltérő minőségek, s éhen maradna az éhező, szomjan a szomjazó. Eltérő minőségek, tudálékoskodunk, holott lényeges, hogy őselemekről van szó. Mitikus perspektívába ugrik velük a vers – és a vers igaza. A napi bölcsességből létigazság lesz.

Az anyagi világban anyaggal (is) él az ember.

De ezt már tudta, s nálunk jobban, Eckhart mester is: „Ha a lélek, az angyalokhoz hasonlóan Istent egészen megismerné, sohasem kerülne a testbe. Ha Istent a világ nélkül megismerhetné, sohasem teremtett volna a világ az ő kedvéért. A világ a lélek kedvéért, a célból teremtett, hogy a lélek szemei megedzódjenek és megerősödjenek ahhoz, hogy az isteni fényt elviselhessék”.

(Adalékul a forma filozófiájához egy másik háromsorost másolunk végül ide, a kultúra – minden kultúra – diszkrét dicséretét: „Ízleld: hogyan más / kristálykehelyből s bádog- / bögréből inni” [A kultúráról]. – Hogy a sortörés nem a kristálykelyhet érinti? Ezt neveznék poétikai kultúrának.)

■ **Axióma**
Szabadság az, ha megválaszthatom: kitől és mitől függjek.

Össze(vissza)függések

Valódi szabadság-e, ha csak függések közül választhatunk? Nem, ha a függést szabadsághihányként értjük. Igen, ha a teljes függetlenségben elveszettséget gyanítunk.

Ez a dilemma húzódik meg e takarékosan egyszerű szavak mögött; s bár szabatos definíciót kapunk, dilemmánk nekünk is marad: komolyan gondolja-e a vers mindezt? S nem keserű ironia-önironia munkál-e a tétel mögött, a kudarcok közé vetett létező fanyar öntudata?

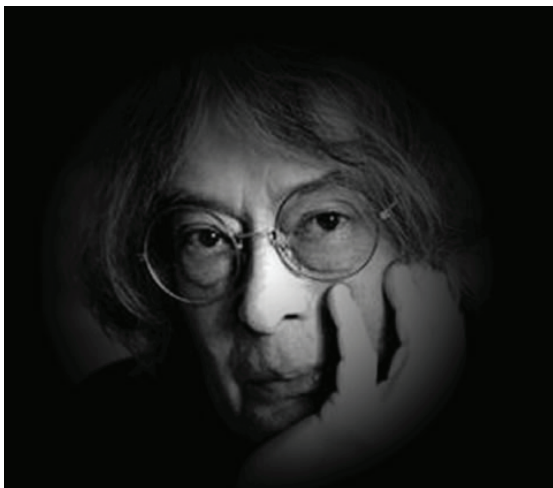
Metafizikus dimenzióban: az első olvasat látszik mérvadóan (szabadságpártian) szépek. Napi, társadalmi kontextusban: a második (beletörődő-elfogadó) értelmezés a kontúrosabb.

Talán nem is szükségszerű, hogy olyasmiről döntsünk, ami ezen a létszinten beláthatatlan ügy, megválaszolhatatlan kérdés.

Főleg akkor, ha olyan társak segítenek – hovatovább nap mint nap – kijutni „a szabadba, a szabadságba”, mint Bartóktól a Szabadban, Esterházytól a Független – továbbá az egek minden kegyelme.

(Milyen messze esnek e vonatkozások például a „Szabadság, szerelem...” hadviselő romantikájától... Minden versnek jót tesz, ha gondolkodik.)

(Folytatjuk...)

Fodor Ákos 1945–2015

HARTAY CSABA

Mintha mindenhol hideg lenne

Rosszat álmodtam a papával. Sokat mondogatták mamáék, hogy ki van kötve a keze, én meg azt is álmodtam utána. Csak nem a kórházban feküdt, hanem a parton, és ősz lehetett, mint most, mert esett is rá a hideg eső, szegényre.

Ott volt Odorics doktor is, de nem volt barátságos. Mintha kinevetett volna bennünket. Amikor felébredtem, úgy éreztem, hogy haza kéne hozni, mert ezek az orvosok nem igazán tudják, mi lenne a jó neki. Semmi újat nem tudnak mondani a telefonban. Sajnálják, a mama meg még jobban sajnálja, és akkor sóhajtoznak egymásnak, a mama, meg egy hang, valami orvos, aki épp felvette a telefont, de lehet, hogy nem is tudja pontosan, melyik fekvő akárkiról kérdezi mama éppen. Annyi beteg test van ott felhalmozva, én sem tudnám megjegyezni. Attól, hogy okosok, és elvégezték az orvosi iskolákat, még simán összekeverhetik azokat a lepedővel letakart szegény szenvedőket. Mindegyiken ott pumpálnak mindenféle gépek, és csak annyit tudnak mondani, hogy ez egy intenzív, itt általában meghalnak, azért jönnek ide, meghalni, mert itt fekvé kényelmesebb, mintsem otthon eldőlni, de ha mégis életben maradnak, akkor lehet örülni.

Hát, nagy buli ez az egész, mondhatom. Jó, köszönjük meg nekik, meg a gépeknek, hogy dolgoznak ezeken az elhasznált testeken. Mert tényleg ott virrasztanak. Hát én egy órát nem bírnék ki, hogy ott nekem felébred valami öregember, és elkezd nyöszörögni, mint valami beteg kutya. Rosszul lennék ettől az egésztől, szóval fel kell nézni rájuk, hogy semmit sem tehetnek, de ott vannak, és nem tesznek semmit, mert nem tehetnek. De hátha. Meg azért csak-csak próbálkoznak. Nyomkodják, nézegetik a papát is, hogy hátha már oké.

És én még beteg szerettem volna lenni a múltkor, hogy ne legyek ott a matekdogánál. Hát inkább írnam a dogákat, mint a hülye, csak ne kelljen ilyen helyen feküdni egy percet sem. Jó, én nem ilyen beteg szerettem volna lenni, csak kis beteg, nem nagyon súlyos. De nem jó játszani az ördöggel, mert könnyen felfestjük a falra.

Sajnálom, hogy sokat beszélek erről, a tanárok már szóltak is anyunak, hogy én ilyesmivel riogatom az osztálytársaimat, azok meg árulkodnak, hogy direkt félelmetes, kórházi dolgokat mesélek nekik, meg a halált emlegetem. Hát ettől vannak ők is a legjobban beszarva, nem a horrorfilmektől, mert arról azért tudják, hogy igazából nem történik meg, de ez meg nagyon is megtörténik. Még azt is mondta Enikő, hogy az ő nagyapja soha nem fog ilyen helyzetbe kerülni, mert teniszezik még most is, és soha nem szívott cigit, meg nem is iszik, csak a hetvenedik születésnapján ivott egy pohárral. Én akkor utána itthon sírtam, mert lehet, hogy a papa nem lesz meg hetven már, nem nagyon jöhet ez neki össze, még ha ki is jön abból a rohadt kórházból, akkor is sok idő az neki. Hiába fiatalabb, mint Enikő nagyapja, attól még elöregedett, beteg a teste, mert az számít, hogy mennyire romlott el mindenféle szerve, nem is annyira az évek, ezt már az orvosoktól én is megtanultam. Bár az lenne a nagy szám, ha mondjuk a nyolcvanadik születésnapján a papával együtt innánk a bort, mert addigra már én is régen berúghatnék, senki sem tilthatná meg.

Mikor jön már haza a papa? És, ha hazajön, akkor itthon is feküdni fog tovább? Ilyeneken gondolkodom, mert azt megint hallottam, ahogy anyuék beszéltek, hogy nem lehet kigyógyulni ebből, mintha mindig, mindenhol hideg lenne, és az ember örökké megfázna, folyamatosan. És a papa ugyanúgy nem kap levegőt sehol sem. Se itthon, se a hegyekben, se a parton, se a kórházban, csak úgy, ha megy bele a testébe egy csövön. Ez olyan, mintha innentől csak szívószállal tudna inni az ember, és ilyen szívószál meg csak az intenzíven van egyedül. Ja, és közben meg alszik is, ne felejtjük el. Hát így nem túl nagy szám az élet, ezt szerintem papa is így gondolja.

Bencéék tök bunkók voltak a suliban. Beszóltak, hogy mit vagyok úgy belebuzdulva a nagyapámba. Mondták, hogy biztos azért, mert nincs faterom. Kapják be. Könnyű úgy élni, hogy körülöttem mindenki vigyorog, meg majd kicsattan az egészségtől.

Papa, nekem fontos vagy, olyan, mintha a barátom lennél. Igazából... mondhatom,

hogy te vagy a legjobb barátom, nagypapa. Hiányzol. Gyere haza, kelj fel abból a fehér, magas ágyból, és menjünk pecázni. Már hideg van nappal is, de csukázni nagyon jó lenne veled ilyen időben. Jól beöltöznénk, anyu és mama sem rikácsolna, hogy jaj, ne menjetek, mert Olivér megfázik. Azt sem bánám, ha részegre innád magad ott a parton, segítenék hazajönni. Nagyon idegesítő, ha sokat iszol, utállak olyankor, de most úgy is szeretnék. Gyere haza, hadd essen le az álla a nagyokos doktoroknak. Írtam is neked egy verset, hogyha majd felébredsz, felolvasom. De lehet, hogy nem merem majd felolvasni, mert kinevetnél, hogy milyen hülyegyerek vagyok, meg verset csak az érzékeny bálnák írnak, egy férfi nem szarakodik rímekkel. Hát nem tudom, én nem szarakodtam veled, úgy jött belőlem, mint a sírás, amikor nem lehet visszatartani. Így szól:

Hideg

*Hideg volt a kórház kertjében.
És a kezed is, amikor megfogtam.
Azt álmodtam, horgászom nélküled.
De halakat nem fogtam.*

*Te is biztos álmodsz.
Mély vízbe merültél.
Kihúználak onnan,
de nagyobb bajba kerültél.*

*Adnék neked levegőt,
mert magadtól nem veszel.
Öntsél a borodból,
akkor is, ha nem leszel.*

Nekem tetszik, mert egész jól rímel, és beleírtam a bort, a horgászatodat, de a cigit direkt nem, amiatt vagy most itt. Haragszom minden füstölő dologra. Olyan jó lenne, ha visszamehetnénk az időben, és mondjuk, akkor leszoknál, ünnepélyesen, amikor én megszülettem, 11 évvel ezelőtt, akkor szerintem egyáltalán nem itt lennénk most, én nem nyavalyognék miattad, te meg leszarnád az orvosokat. Mondjuk, így is leszard őket, ezt le merem fogadni, még ha alszol is.

Olyan furcsa, Papa, mert ezeket én magamban beszélem épp, a szobában, és mama megint kiabál, hogy mit csinálok, mert szerinte a múltkor is turkáltam a dolgaitok között, de az nem igaz, esküszöm, nem olvastam bele olyan dolgokba, ami nem rám tartozik. Megyek, mert nagyon kiabál a mama.

HEGEDŰS MÁRIA – Amikor

MOLNÁR JÓZSEF

Kövek

*A kövek nem kérdeznek,
gondolatuk sincs...*

Amikor kövek közé kerültem,
összezárva az idővel,
hetekig, évekig bámultuk
a semmit. Ürességünket
bámultuk, hogy egyszer,
talán, körvonalazódik
valami.
Így teltek el az évezredek.
Izgalomnak nyoma sem.
A türelmet ittuk mohón,
amit a nap hordozott
tenyerén.
Belső rizszemeink ekkor
már látszódtak,
mi láttuk,
ez is elég.
Akkor már elindult
a kisherceg bolygókat
látni,
és Milne is gondolt
Micimackóra,
csak mi – a kövek – nem
gondoltunk semmire:
mi jó származna abból?
Gondoltak mások helyettünk,
és faragni kezdtek, ahogy
tolták a szobrokat,
és a stonhenge köveit.
Volt, hogy sikerült, volt,
hogy nem. Csupán az idő
lehet a szobrászunk, tudtuk,
mélyen hallgattunk róla.
Az öregek voltak szépek,
a fiatalok csúnyák, nálunk
ez természetes. A bölcsesség
ragyog. Nem röhögtek ki
azok, akik röhögni sem tudtak;
nem osztottuk fel az éveket
hónapokra és napokra,
mégis megünnepeltük, ha
valakinek születésnapja volt.
Táncoltunk ilyenkor.
Akinek közülünk jó hallása

volt, hallhatott cifra dolgokat,
s az év bizonyos napján
körbeültük, hogy meséljen:
nem mondott semmit, s mi
hálásan csüngtünk ajkán.
Aztán elindult valami. Azt
mondták, változás szele
söpört végig, néhányunk
imádkozni kezdett, míg
mások istent tagadtak.
Pedig a kövek szelleme
végig kitarzott mellettünk.
Volt ki inni kezdett, mert
már nem volt elég neki
a tenger,
és a kábítószer is
felütötte fejét.
Szomorúan ültem a
fűben, ahol már régóta
rejtőzködtem.
Valaki fegyvert talált,
és feltalálták az önzést,
a kapzsiságot, és a kígyót,
aki beslusszant a gyanútlanok
közé.
Én csak nevettem ezen,
hittem,
szilárdságunk ténye
megkérdőjelezhetetlen.
A naivok ezt nem tudták,
csúszó-mászókat kezdtek
el melengetni. A kikelt tojások
elgurultak ahelyett, hogy
összetörtük volna.
Hazudozni kezdtünk,
majd lopás, gyilkosság lett
belőle, a szigorú bíróság
ítélkezett, többen a Taigetoszról
zuhantak.
Azóta elszóródva
élünk. Szárnyak nélkül,
nagy titkok súlya alatt.
Port és könnyeket
nyelve,
jövőről
emlékezünk.

SZÚGYI ZOLTÁN

Múltam fölött az idő

múltam halomban hever
előttem
kazalnyi kupacban az évek
és hordalékai külön-külön
az évszakok
téveszthetetlen jegyeiben
fakulatlanul
összehordva a földek
a folyók a tengerek
az óceán
tavak és mocsarak
erdők és mezők
– ligetek
dombokban a homok
hegyekben a kövek
házak
kertek
várak
terek
utak tornyok oszlopok
s szerteszt karmok
különféle bőrök
tollak pikkelyek
betűk
számok
egészben-darabjaiban
mindenféle szerszámok
tárgyak könyvek
papírok
lábbelik fejfedők képek
cifra öltözékek
– épen-történ a korsók
edények érintetlenül
megőrizve-kiborogatva
rézkancsókban megbúvó
nemes italok ártalmas
szeszek vonzó-taszító
ételek –

és közöttük
– alattuk felettük –
és körös körül
mindenütt színes állatok
emberek tarka sokasága
úszik jár-kelet fut száll
fel-fel-fel s alá
és hol a nap süt
hol szél hol hó
hol köd hol jég hol eső
szállingózik permetez
– záporoz hull csepeg
múltam hever előttem
halomban
s én hitem oltalmában
figyelem
mint köröz fölötté
tétován az idő

TÉPŐ DONÁT

Tükörkép

A reggel hatos kopott, nyúzott kerekei egyre lassabban forognak a megálló feneké felé. Erre aztán a közeli olajfákról meg nyúlbokrokról folytonosan és kérlelhetetlenül feltörő kabócasikoly végre elhallgat.

– Csak ilyenkor tudnak kicsit csendben maradni, meg hajnalban, amikor elalszanak – gondolja Lukka, miközben felszáll a járatra, hogy aztán megkezdje szokásos napi rutinját a kempingben. Minden reggel ugyanazzal a busszal indul munkába már vagy három éve, egészen pontosan azóta, hogy az anyja meghalt. Az ő helyét kapta meg a part egyik legnagyobb kempingkomplexumában, a környékbélihez képest busás fizetéssel, amit hiba lett volna nem elfogadni. Még az egyetemet is kénytelen volt abbahagyni, s átváltani levelezőre, ráadásul a kemping vezetősége igen lelkiismeretesen járt el, amikor kedvező feltételekkel felajánlott neki egy lakást is Zatonban, közvetlenül a kemping melletti településen.

A parton dolgozók nagy része innen került ki, és ez meg is látszott az életszínvonalukon. A munka ugyan jórészt szezonális volt, így az év felében kénytelenek voltak más megélhetési forrás után nézni – nagyobb városokban munkát keresni, mint felszolgáló vagy takarítónő, esetleg a síszezonba felszerződni a hegyekbe bármilyen munkára, vagy beugrani kisegítőnek a Nin-i sógyárba.

Lukka ebben az időszakban rendszerint szintén Nin-be szerződött a Kalt Surf versenyeik meg az azt megelőző tréningek idejére. Az év hátralévő napjait otthon töltötte a macskájával. Otthon. Üres otthon – végül nem fogadta el a kiutalt lakást, úgy gondolta, valamelyest még kötődnie kell a múltjához, hiszen semmi más nem maradt neki azon a házon kívül, ahol felnőtt.

A busz ma reggel lassabban halad a kelletnél. A sofőr unottan fújtat ki a kisablakon a kora reggeli hőségben, a táj kopár aljnövényzetéből feléjük áramló föld párája pedig csakhamar Lukkát is álomba zötyköli. Mire kiérnek a falujából, homloka mögött már kakasoknak épít szögesdrótkerítést végig, egészen az alsó

domboldal poros földútjáig, ahol a legközelebbi szomszéd lakik. Lepuriban csak pár tucat vakolatlan ház állt szétszórtan, ám annál több volt a kakas. A vadkakasok a hegyekből jöttek, évről évre többen, s mind bitangabbul. Lemészárolták a macskákat, megsebeztek a kutyákat, és megdézsmálták a kertek tövébe ültetett peyote kaktuszokat. Passzióból, a győzelemért öltek.

A dombok tövében mindenki velük álmodik.

De Lukka hamarosan felriad. Izmai ösztönösen érzik az eltelt időt, tudják, hogy menetrend szerint aktivizálniuk kell rostjaikat, így a lány épp a Zagrad irányát jelző táblánál tér magához. A busz elhagyja Smokovic-ot, negyedórával később már a belső tengerparti utat szántja. A sárga rendszámú, keréktárcsáig feketére krómozott népkocsik ott parkolnak mindenütt az apartmanok fedezékében, a mini marketek és a fél mérföldenként felbukkanó gyümölcsárusok lövészárkaiban. Matracok mindenütt. Színesek. Divatosak. Akik több időt töltenek a kempingben, lassan azért elkezdnek hazavágyódni megszokott dobozvilágukba.

Mialatt átvág a busz az utolsó falun, Lukka előveszi mobiltelefonját és letölti kedvenc könyvesboltja aktuális ajánlatát, melyet időközönként törzsvásárlói pontjaihoz kap ajándékba. Az olvasás az utóbbi időben kényszerű szokásává vált, minthogy nem igen volt kivel megosztania kevés szabadidejét a domboldal ritkára szótt közösségében, ahol jóformán csak a háborút túlélte öregasszonyok laktak, meg cserzett arcú hegyi munkások, akiknek durva és egyszerű jelleme a legapróbb kifinomultságot is nélkülözötte. Olvas hát, ha teheti, műveli magát, és azért szereti használni ezt a letöltőoldalt, mert a bónuszait mindig az ő ízléséhez igazítják. Az apró figyelmességek te-

remtenek talajt minden hosszú távú kapcsolatnak – gondolja.

A kemping főkapujánál kiszállva Lukka rámosolyog az őrbódé előtt álló férfiakra – jól ismerik már egymást, napról napra ugyanaz a mosoly, néha morcos, máskor kéjes – attól függ, hogyan végződött az előző este.

Besétál az öltözősoron, és tucatnyi más nő társaságában elkezd vetkőzni. Ma sem bírja megállni, hogy ne vessen egy-egy lopott pillantást más testekre, pedig a szezon eleje óta már jól megnézhetette őket mind, de folyton tükröképet kellett vonnia maga köré. Ha fel akarja venni a versenyt a többi lánnyal, akkor ismernie kell a képességeiket. Az idősebbek már nem számítottak, de így is nagy volt a szórás: telt, mégis feszes mellű, szép arcú horvát lányok, akikre csorog a férfinyál. Amikor szeptember végére kiürülnek az utcák, bezárnak a bárók, elhal az övezet, és az utolsó német nyugdíjas konvojok is megindulnak, mindig marad néhány üres hely a reggeli buszon. Néhány lány férjet talál...

Egy ideig Lukka is hitt ebben, de a férjfogás nem is volt olyan egyszerű dolog. Tudvalévő, az sem mindegy, a kemping melyik részén dolgozol, és milyen plusz munkákat kaphatsz az esti műszakosoknál. A prémium mobil házak környékére például jószerivel csak a kőgazdagok telepedtek le: böhmök lakókocsikkal, meg utánfutóval érkeztek; hozták magukkal motorjaikat, quad-jaikat meg egy rakás biciklit. A legújabb göncökkel voltak felszerelve, a legjobb minőségből: palackok, kerítések, merevítők, egyedi tartozékok. A szemetesek véleménye szerint az idei győztes a központi szaniter melletti soron álló monstre busz. Az átláthatatlan épít-

ményt háromemeletesre tippelik, de megfigyeléseik alapján egy komplett lovarda is elférne benne.

Errefelé nehéz kifogni valakit, de ha mégis sikerül, az életre szóló főnyeremény. Az apartman-házak környéke jobb terep: zártabb a rendszer, városi mintázat, kevesebb a váratlanul felbukkanó holland kisgyerek, és sokkal inkább biztos, hogy valaki átutazóban megszáll egyedül, vagy a barátjával.

A műszak megkezdődik, Lukka a délelőtt folyamán bejárja az alsó szinteket a H szektor apartmanjainál. Lukka benyit az egyik szobába. A H16-os csendesen tárul, meg a látvány is: kopaszodó, széttetovált, negyvenes pasas ül magányosan a konyhaasztalnál, és cigarettát sodor. Felnéz, szemében ott tükröződik nem csak az elmúlt hét, de az elmúlt évek keserősége is: a belerakott idő és energia, az egyre csak fodrozódó álmok, melyek végül megromlanak, lejár a szavatossági idejük, a mérhetetlen türelem tumor-mezsgyéje, feleslegesen elhasznált szavak, és a mindig másodlagossá málló fájdalom. A szobából elvileg ma reggel távoztak már, ez a fickó mégis itt ül a nyaralási kellékektől megcsupaszított szobában: talán pont órá vár, hogy elvigye innen más, fényesebb városokba, talán a dohányos zacskó és cigarettapapír mellett lévő egyetlen tárgy az asztalon az a kocsikulcs, ami kinyitja majd új élte zárait. Talán az eddigi legnagyobb esélye.

Közelebb lép hát, legszebb mosolyába bújik, legvágyakozóbb tekintetét ölti – szeméit csillogásra állítja – tökéletes gazellacombjai még egy pillanatra megremegnek mielőtt megszólal:

– Tekernél nekem is egyet?

MODIGLIANI

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

2016. június 29.–október 2.

KEMELT TÁMOGATÓ:

ESZÖTTMUNKODÓ PARTNEREK:

KEMELT SZÁMVAI TÁMOGATÓ:

ÓSZI RÓBERT

Tükörhatás

Sóshegyi Vencel egy napon arra ébredt, hogy az összes tükröknek nyoma veszett a lakásból. Mind eltűntek. Nem tudta mire vélni a dolgot. Talán a felesége vihette el őket.

A fele bútorzatot már úgyis autóra pakolta. Ahogy a porcelánokat és a festmények jó részét. Épp válnak. Az ingóság nagyrészt az asszonyé marad, Vencel lemondott róla. Neki a lakás a fontos. Az asszonymak meg épp fordítva, házból jutott neki kettő, egyet örökölt, egy régről a sajátja, viszont nincs hozzá megfelelő berendezése. Igazságos ez így. Az nem, hogy a tükröket ellopta.

– Mi célja velük? – tűnődött. – Ez egy tükrös lakás...

Elsőre fel se tűnt még a hiányuk, csak amikor bele akart bámulni az előszoba nagy falitükrébe, sercenő borostáját, unott képét, rakoncátlan fürtjeit megszemlélni. Onnan a fürdőszoba felé indult, mindhiába. A kis kézitükör is eltűnt, ami a mosdótátra volt állítva, leginkább abból a célból, hogy neje sminkjének elkészültét segítse.

– A tükrök odavesztek – suttopta magának.

Mással kell próbálkozni. Mosdani kell, botrotválkozni, aztán munkába indulni. Egy erős akaratú férfinak megy ez tükör nélkül is. Rutinművelet. Neki is állt. Szépen, komótosan szappanozta be magát, aztán kissé kifente a beretvát, és nekiindult a borostának. Alig húzott kettőt, a vére serkent. Fájón felszisszent. Gyöngéden a sebhez nyúlt, érezte, ahogy a szappanon végigszalad a vércsík, aztán a kezére nézett, rendesen piroslott. Csúnya egy vágás. De nem törődött vele, be akarta fejezni a műveletet, ám alig húzott megint hármát a beretvával, ismét megvágta az arcát. Még élesebben, még mélyebben.

– A rohadt életbe! Hol a picsában vannak a tükreim? – kiáltott fel.

Mérgesen a mosdóba vágta a beretvát, felkapott egy törülközőt, és véres-szappanos arcát igyekezett szárazra törölni. A sebet arcszeszszel locsolta be. Kéne egy tükör – morogta. Tükör nélkül nem lehet élni. És ekkor bevillant neki. Hát persze! A nagypapa zsebtükre! Oda-

fent a padláson! Tudja is, hogy hová rakta. A nagy utazókofferban van a többi kacat mellett. A zsebtükör. A papa híres ereklyéje, amit a Donig cipelt, aztán a fogság után még haza is jött vele. Nem nagy, nem látszik benne az egész arc, csak részek, de azt pont elég. Majd összeilleszti a mozaikokat.

Nekiindult a padlásnak. Elkezdte kirámolni a koffert. A zsebtükör sehol. Talán egy másikládában lesz, gondolta. Felforgatta azokat is, de a keresett tárgyat mintha a föld nyelte volna el. – Nem értem én ezt – dörmögte. – Én raktam el ide, erről senki se tudott. És még sincs itt! Ebbe bele kell örülni...

Mentőötlete támadt. Az utca tele van tükrökkel, azokban megbámulhatja magát. Egy városnyi tükröt még az asszony sem tüntethet el. Az illemmel mit sem törődve, papucsban és kiscsigyában indult a Körútnak. A reggeli forogtagban odalépett a legközelebbi kirakathoz. „Gabi fodrászat” – ezt pingálták a cégérre.

Végre meglátta magát. Töretlen valójában. Kialvatlanul, kócos hajjal, trikóban, kiscsigyában. Füle tövében még ott virított a szappan, pofája úgy nézett ki, mint aki kocsmai ütleget „látott”. Ostobának érezte magát. És mégis boldognak. Annyira boldognak és ostobának, hogy hirtelen nevetni kezdett. Magán. A hülyeségén. A tükörmániáján. Azon is, hogy ennyire unalmasak és egysíkúak a napjai, hogy ilyen szomorún ismétlődő az élete. Kacaja fellármázta az utcát, az emberek botránkozva kikerültek, elfordultak tőle. Ő azonban élvezte a botrányt, a lármát, a harsányságát. Aztán besétált a fodrászüzletbe, haját vágatott, s tízezerért megvásárolta a fodrásznő egyik kézitükrét. Miután a nő többszöri gyözködés után végre eladta neki, Vencel dühödten a padlóra vágta. Az üveg ezer darabra törve szóródott szét a pepitaköves keramiton. Rendőrt hívtak hozzá. Nem ellenkezett, mikor bevitték.

– A tükör az oka, a tükör – hajtogatta egyre. Meg kell tanulni tükrök nélkül élni! Különbem mind odaveszünk. Ma még talán nem késő, még talán nem... Törjétek össze minden tükröt! Törjétek bátran! Hadd halljam a csatazajt!

Csörömpöljétek fel a világot!

GÁGYOR PÉTER

A cserény

(Lázárnak)

Hallgatok,
mint szélcsendben a pusztai cserény,
kint csönd, de bévül lármáz
a lélek, a pogány remény,
és fényt keres e vessző-ház
sötét rejtekében.
Tudom, élni mindenütt lehet.
Szavaidban majd akcentus lapul,
arcodra lüke tétova máz –
míg a lélek idegenséget tanul
és a nevetésed, bárhol jársz,
fogaid mögé szorul.
Hallgatom a csöndet és várok.
Majd rezzen a fű,
hullámszik az árok,
vihár készül,
szél jár a pusztán.
A cserényt markolja kezed,
törekeny a vesszőfonat,
és ezt a tálcolmányt el nem eresztetd,
hisz' házad ez: a te lelked hona.
Tudom, élni mindenütt lehet,
de végül idejössz, haza!

SCHWALM ZOLTÁN

meghallani?

akarsz-e még bármit
az élettől, a létedtől,
ami az egyetlen
vagy már a sokadik?

akarsz-e még akármit
az embertől, a többitől,
akik körülötted élnek
vagy éppenséggel távolodnak?

akarsz-e még valamit
tudni a lényegről, a belső parancsról,
amely igazgat
vagy éppen irritál?

akarsz-e még bízni
bárkiben e hunyt világban,
akinek a szava még nem üres
de már kongani készül?

akarsz-e még emészteni
bármit, mi hozzád szól,
meghallani akárkit,
elfogadni a semmit
mondást?

2016. szeptember 18-án (18h)

Zöld Csaba

Modern ivónóta

Schwalm Zoltán

vers-koncert, felolvasószínház és borkóstoló
az Óbudai Társaskörben

Vendég: Dúzsi Tamás – az év bortermelője (2014)

Közreműködik:

Korponay Zsófi (ének) • Blazsovszky Ákos (gitár, ének)

Miske Emő (festőművész)

Művészeti vezető: Szabó Zoltán Attila

„Néha kivesznek egy kis fekete fejű kottajelet a zsebükből...”

(Krúdy Gyula)

Az előadás ingyenes!

E-mail: info@obudaitarsaskor.hu / Telefon: 250-0288

Az Óbudai Társaskör címe: 1036. Budapest, Kiskorona u. 7. (Krúdy-negyed)

SZŰGYI ZOLTÁN

Szoros kapu

nem tudom
hogyan bizonyítsam
amit hiszek

nem tudom
hogyan magyarázzam
amit megtapasztaltam

Istenhez megtértem ugyan
ám nem lettem nemes
tiszteletre méltóbb
– ha azzá lettem volna
tán még el is néznék nekem –
tekintéllyel
befolyással
nem rendelkezem
nem számítok
sem a kis hazákban
sem a nagy világban
rangom sincsen
s még ha akarnék
sem árthatnék senkinek
– ezüstöm
aranyam nincsen –
tőlem nincs miért félni
és nincs mit remélni
felőlem

de végre látom
a számos nevenincs mellett
túl sok a bölcs
sőt a tudós is
sok a gazdag
a hatalmas ember
körülottem
s az út melyen együtt járunk
talán nem is oda vezet
ahová én igyekezem

töltsön el hát inkább
a bánat és a szégyen
– miért tusakodásom
ily soká ér csak véget –
hallgatok
az álombéli biztatásra
s mielőtt bezárulna
hatalmas súlyos szárnya
buzgó fohászkodással
immár nekifeszülök
hogy áthámozzam magam

a szoros kapun

FERNANDO AGUIAR

vizuális költeménye

DRASKÓCZI ÁGNES

Szólnak hozzám,

valami elfeledett nyelven,
zenéje forrásként buzog fel
régről, emlékeken túlról
üzennek nekem,
valami elfeledett nyelven,
mit nem értek, csak érzek már
a perspektíván túlról
milyen otthonosan mozogtam

egykor e nyelvben,
milyen biztosan léptem az
álomból ismert utcán
szólnak hozzám
ezen az elfeledett nyelven
- ismerős meghittség,
otthonérzet

VÖRÖS ISTVÁN

Peres ügy

Az utolsó ítéletnél
az emberi ítélőszék után
– ha ott nem bizonyul rád semmi –
az állati ítélőszék
elé jutsz. Kezdi az emlősök
kamarája: Sonkát, kolbászt,
hurkát vagy, borzalom,
disznósajtot, ettél-e?
Ha igen, disznók által
fűtött pokol vár rád.
Rostélyos, tatár bífisztek,
borjú bécsi? – Tüzes
parasztat kell legelned
a végtelen mezőkön!

De ha jó ügyvéded van,
közbeszól! Ez nem bűn.
Kényszer alatt tette!
Ilyennek teremtette őket
az Isten! – Az arkangyal
végignéz rajtuk gúnyosan. –
Isten nincs, rá ne hivatkozzunk. –
A túlvilág eresztékei
recsegnék-ropognak.

**HORVÁTH GÁBOR
MIKLÓS**

Éjszaka

ha megszólal bennem éjszaka valami
nem tudom villanyt gyűjtsak-e hogy leírjam
vagy forduljak át a másik oldalamra
veszni hagyva a még meg sem fogalmazott
mondatot amiből lehetne bármi is
csodálatos álom vagy álmos valóság

sikerülhet-e félálomban helyesen
dönteni vagy minden egyes alkalommal
írjuk le amit másnap szemébe dobunk
vajon hányszor kell hozzá lámpát gyújtani
hogy egyetlen jó gondolat megszülessen
és elégedettebben alhassunk tovább

HEGEDŰS MÁRIA

Kiszámolókép

BOLEMANT LÁSZLÓ

újra jógaórára menet

a gyér forgalmú éjszakai úton, már sötétedés után
 az erdő nyirkos sűrűjében, lejtőn lefelé gyorsulva, fékezve, kanyarodva
 szerencsére éppen nem siettem, csak úgy, nyugodt tempóban haladtam, várakozással, a jó dolgokhoz való visszatérés okozta örömmel, hosszabb idő után újra jógaórára menet, a rádióban a nothing else matters, a fűtést már lejjebb vettem, a meleg levegő a kanyarokban puha felhőként egy darabban helyeződik át, lassan, lágyan előnti a fejemet, és az ajtóhoz dől, szóval még odafele menet menet,

pont telibe találtam volna egy szép nagy őzet az autóval, ha nem lassítok.

oum nama shíváya

a relaxáció semmijébe beszivárogtak dolgok,
 az, hogy eszembe jut egy arc
 s még többször egy másik arc
 és emlékek a közeli múltból
 aggódások elveszett életek miatt

korábban a lazulással egy orr rajza
 jelent meg közel
 mint asztrállébe rezgő inda
 testszínű hevület
 nagyon közel
 a tekintetem közvetlen kezdeténél
 jelent meg mint a 3d-s képek,
 ha jól fókuszálok

*végtelen energia amit innen meríthetek
 ide bármikor visszatérhetek itt jól érzem magam*

kényszeredetten megmozdul
 a bal lábfej jobb lábfej
 a jobb kéz ujjai bal kéz ujjai
 és oldalra fordulok
 a szemem még csukva

a félig kidőlt oldalpalánk
 akár egy térdelő őz tükrözi vissza
 autóm reflektorfényét hazafelé
 az egyik éles kanyar után
 balkéz felől

a létbe lendülő inga
 még nem döntöttem el van-e ideje
 birtokol-e evilági (evil?) tulajdonságokat
 jelensége időtlen vagy idős
 vagy azzal hogy valamit mondott
 azzá maga is azzá vált
 mint a temetőbe képzelt feltámadó lélek
 erősen levegőt vibráltató erővel

FELLINGER KÁROLY

Dünnnyögés

Jó anyám inget vasal, Béni bácsi, a falábú szabó jut eszébe, aki elkápráztatott azzal, ahogy kivasalta a papírpénzt, amivel fizettem neki, Petőfi volt a kedvence, de szerettem volna megismertetni vele a Nyugat költőit is egy vasárnap délutánon, többé nem küldött anyám, hogy felolvassak, úgy éreztem magamat, mint amikor keresztapám disznóöléskor megkérdezte akarok e gyűrűt, s én kiböktem: igen, Béni bácsi temetésére kevesen mentek el, írta anyám Liberecbe, ott voltam katona, talán másodéves, a neje nem hagyta az elöljáróságnak kihirdetni a gyászos halálesetet meg a temetés napját, pontos idejét, magányos sírját mára elkerüli a GPS-szel közlekedő nyakas idő, ami éppen hármat kukorékol neki meg a szomszédfaluban nyugvó nejének.

PETŐCZ ANDRÁS

Dedikáció

Tudom, hogy jó szót sem kapok.
Tudom, hogy semmi esélyem.
Ismeretlen Úrnak dedikálom
szerény életmű-töredékem.

Mint szélütött, ha mosdatásra vár,
lesem a nővért, ki tisztába tesz.
Főlényes, kedves a szépséges halál,
s könyvespolcának mélyére helyez.

Ajándék az is! Szinte izgató.
Elérkezik az utolsó injekció:
megsápadt arcom újabb arcot ölt,
dicsőség annak, ki csak szóval ölt,

még inkább annak, ki a mérgeket
széteső magamnak maga adta meg.

Vak csend

Bohár András halálára

Fekszem, hanyatt.
Szemem lehunyva.
Vak csend.
Nincsen mozdulat.

Halottat játszom.
Barátom.
Haláloed,
halálom.

Nincsen mozdulat.
Lélegzet sincsen.
És nincsen senki, senki,
aki búcsút intsen.

Vak csend.
Sűrű sötét.
Aki megtalál:
nyirkos február.

MORKUSZT TAMÁS

Válts velem

Húzzunk
Párizsba már
Teraszon
Pohár pezsgóval
Szelfizni
A Temze partján
Festeni
Lefátyolozott kalapban
Követhetnének
Paparazik is
A gallériám VIP partijára.
De nem vagyok
Híres
Mint szeretőm
A divattervező kortársművész
Ki életét is
Limitált példányként
Élte túl bennem.
Miközben
A pink limuzin a pszichiátriára
vitt.

Miske Emő: Csokor

CSONTOS MÁRTA

Keresztpontok

Nincsenek magadhoz kérdéseid,
nem írsz címedre levelet,
nem növelsz magadnak gyűlöletet,
nem látod el a magadon lőtt sebeket,
a magad számára nem ér a neved,
nem vagy pályakezdő, nem vagy
rezidens, bármi újonc vagy kiskatona,
már nincsenek önértékeid, csak próbálkozol
saját bátyával védeni a körletedet.

Befordítod a mélyszántásba a Napot,
az égi vetítívásznat is behúzza hagyod,
s mikor kiállsz az erkélyre a magaslaton,
azt hiszed, te vagy az ujjongó tömeg,
s már keresztfádból is kihúztad a szöveget.
S ha mégis meghalsz, majd csak annyira
számítasz másnak, ahogy a székre
terített ruha elveszíti testedet.

BATÁRI GÁBOR

Eon

Egykor
a fák levele
kék volt,
méregzöld
az égbolt,
föld alatt laktak
az emberek,
a mennyekben a tengerek,
a föld színén a holtak,
a leendő, akik voltak.

BELVÁROS-LIPÓTVÁROS BEMUTATJA:

A koronatanú

(Hetényi Károly évszázada)

című dokumentumfilmet.

Kálloy Molnár Péter és Szabó Zoltán Attila műve
DVD-n megrendelhető:

nyugatplusz@majorbt.hu • happycaroffice@gmail.com

Ára: 4500 Ft + postaköltség • Kiadó: Major Bt.

„Hetényi Károly élete kész kalandfilm.” (Port.hu)

„Karcsi bácsi - ahogy Jan Dítě Bohumil mester regényében - mindent látott, mindent hallott. Emlékezett a New York fontos rítusaira, a kávéházi menetrendre is.” (Népszava – Szép Szó)

„Érdekes csavar a történetben, hogy a Karinthy inasáról szóló dokumentumfilmet két mai nyugatos alkotó jegyzi.” (Művész-világ)

További partnerek:

Nyugatplusz

ILLÉS PINCE
– Erdőbénye

B E L V Á R O S
A JÖVŐ VÁROSA

Simon Zoltán – Ecce puppa

Hangzó
Nyugatplusz 3.

SZABÓ ZOLTÁN ATTILA szerkesztésében

A műveket előadja:

Lukács Sándor színművész, költő

Zene: Barta Gergely, Dóka Attila, Tépő Donát

Zenei producer: Petik András

Megrendelhető:

nyugatplusz@majorbt.hu, happycaroffice@gmail.com

LUKÁCS
SÁNDOR

ERDÉLYI MELINDA

Az azeri irodalom csudatévő hangja

Már Magyarországon sem ismeretlenek az azeri irodalom egyéni hangú szerzői, hiszen *Abdullájeva Szvetlána* szerkesztésében jelentős figyelmet keltett *A kemancia csudatévő hangja* című antológia. Ugyancsak a Magyar-Azerbajdzsán Baráti Társaság kiadásában jelent meg a *Bakui udvar irodalmi mozaikja*, és az elbeszéléseket, verseket tartalmazó *A fa* című kötet. De miből táplálkozik az azeri kultúra, s hogyan vált olyan sokoldalúvá, mint amilyennek ma látjuk, érzékeljük.

Az azeriek szóbeli irodalmi hagyománya és folklórja nagyon messzire nyúlik vissza, a történelmi Azerbajdzsán (e terület nagyobb része ma Irán észak-nyugati tartománya) területén letelepedő népekkel vette kezdetét. Az ott élő emberek mitologikus és esztétikai szemlélete a klasszikus irodalomban máig „visszaköszön”. Az azeri irodalom számos közös vonást mutat a többi török nép kultúrájával; ők ugyanis oguz törökök, akik az azeri nyelvet beszélnek, amely az altaji nyelvcsaládba, azon belül a török nyelvek közé tartozik. (A török és azeri nyelvek közötti hasonlóságot a magyar és moldvai csángó közöttihez lehetne hasonlítani.)

Az iráni-török kapcsolatok ősrégi időkre nyúlnak vissza, majd a 10-11. századtól fogva váltak kimondottan intenzívvé. A nyugati török írásbeliség a Szeldzsuk-dinasztia idején, iráni mintára indult. *Prof. Dr. Válsáry István* neves magyar turkológus *Mehmet Fuat Köprülü*t idézve írja: „két elkülönülő oguz török irodalmi nyelvről beszélhetünk, amely to-

vábbi kérdéseket vet fel”. Az első és legfontosabb, hogy mikor alakult ki. Rúmi (teljes nevén Dzsalál ad-Dín Muhammad Rúmi, nagy perzsa szúfi misztikus költő) és fia, Szultán Veled nevéhez köthető az első nyugati török irodalmi szöveg, amely a 13. században keletkezett. (Léteztek epikus művek korábban is, mint a Dede Korkut, de ezek szájhagyomány útján maradtak fenn.)

A téma áttekintésekor, látnunk kell, hogy a 13. századig erős elkülönülés van a nyelvek között; ennek megfelelően az arab a Korán, a teológia és tudományok, a perzsa az adminisztráció és a szépirodalom, míg a török az uralkodó elit, a törzsek és a katonák nyelve. A perzsáké volt a kezdeményező szerep: náluk vált szinte divattá a török szavak, mondatok „beágyazása” a perzsa költeményekbe.

De miért Anatóliában, és miért a 13. században alakult ki a nyugati török írásbeliség? Ennek magyarázata a mongol hódítás, melynek során a menekülő iráni irodalmárok és értelmiségiek nagymértékben hozzájárultak a fejlődéséhez. Különösen sokan érkeztek Horasszanból, vagyis a horasszani oguz török nyelv alapvetően fontos szerepet játszott a nyugati török irodalmi nyelv kialakulásában.

Szintén kulcskérdés, hogy a keleti és nyugati tö-

rök irodalmi nyelv közötti különbségeknek mi az oka. Természetesen: a mongol invázió. A mongolok térhódítása számos török törzs nyugat felé vonulását eredményezte, és megerősítette a török etnikum jelenlétét e régiókban. Amíg a nyugati oguz nyelv a felemelkedő Osz-

Miske Emő: Út

mán Birodalom nyelveként az arab és perzsa rangjára emelkedett, addig a keleti oguz viszsamaradt, hiszen nem egységes területen alakult ki. Az egyiket oszmanizálni próbálták, míg a másik perzsa dominancia alatt maradt évszázadokig. A klasszikus török nyelvben ennek megfelelően három dialektus van: oszmán-török, azeri török és keleti török (Dr. Prof. Vásáry István).

A klasszikus azeri irodalom műfajokban gazdag. Mesék és hősköltevények, szólások és közmondások, amelyek az adott korban élők világszemléletét tükrözik, és amelyeket nagyban befolyásolt a környező népek klasszikus irodalma, elsősorban a perzsáké.

Kulcsszerep jutott Katran Tebrizinek. A 11. századi perzsa költő dari nyelven (a perzsa nyelv Afganisztánban beszélt változata) írt verseket, melynek hatására az azeri költészet egy magasabb szintre emelkedett. Meghatározta annak fejlődését is. A 12. században több nagyszerű költő tűnik fel, akik előmozdítják az azeri irodalom kiteljesedését, ilyen volt Nizámi.

A 14. századi azeri irodalom a humanizmus szellemében formálódott, és a kor szociális és politikai eszméi végül Imádeddin Neszimi aze-

ri misztikus költő műveiben teljesedtek ki. A reneszánsz gondolatok és a humanizmus más-
sik csúcspontját a 15-16. századi azerbajdzsáni származású költő, Fuzúli munkássága jelentette, aki a díván-költészet egyik legismertebb alakja. A 16-17. századi azeri irodalom a nagy népi és szerelmi költészet fellendüléséről ismeretes. E korszak kiemelkedő költői: Tufarganlı Abbasz, Szari Ásik és Kasta Kászim.

A 19. század eleje nagy fordulatot hozott Azerbajdzsán életébe, amely az irodalomban is éreztette hatását. Azerbajdzsán ekkor Oroszország része lett, amellyel együtt megerősödött a nyugatosodás korábban elindult folyamata. Az orosz irodalom hatására ekkor az azeri irodalmat a nemzeti és realiztikus világábrázolás jellemzi. Később a romantika is megjelent a „porondon”.

A mai napig érzékelhető a nyugati, az európai, az orosz irodalom hatása az azeri irodalomban, ugyanakkor a perzsa és azeri-török hagyományok is megjelennek a művekben. Azerbajdzsán irodalma sokoldalú és szerteágazó, több nép kultúráját olvasztja magába, amely a kortárs művek olvasása közben sem kerül el az olvasó figyelmét.

VÁLTSON DIGITÁLISRA!

Olvassa a Nyugat Plusz magazin digitális változatát!

your digital media
Dimag
dimag.hu

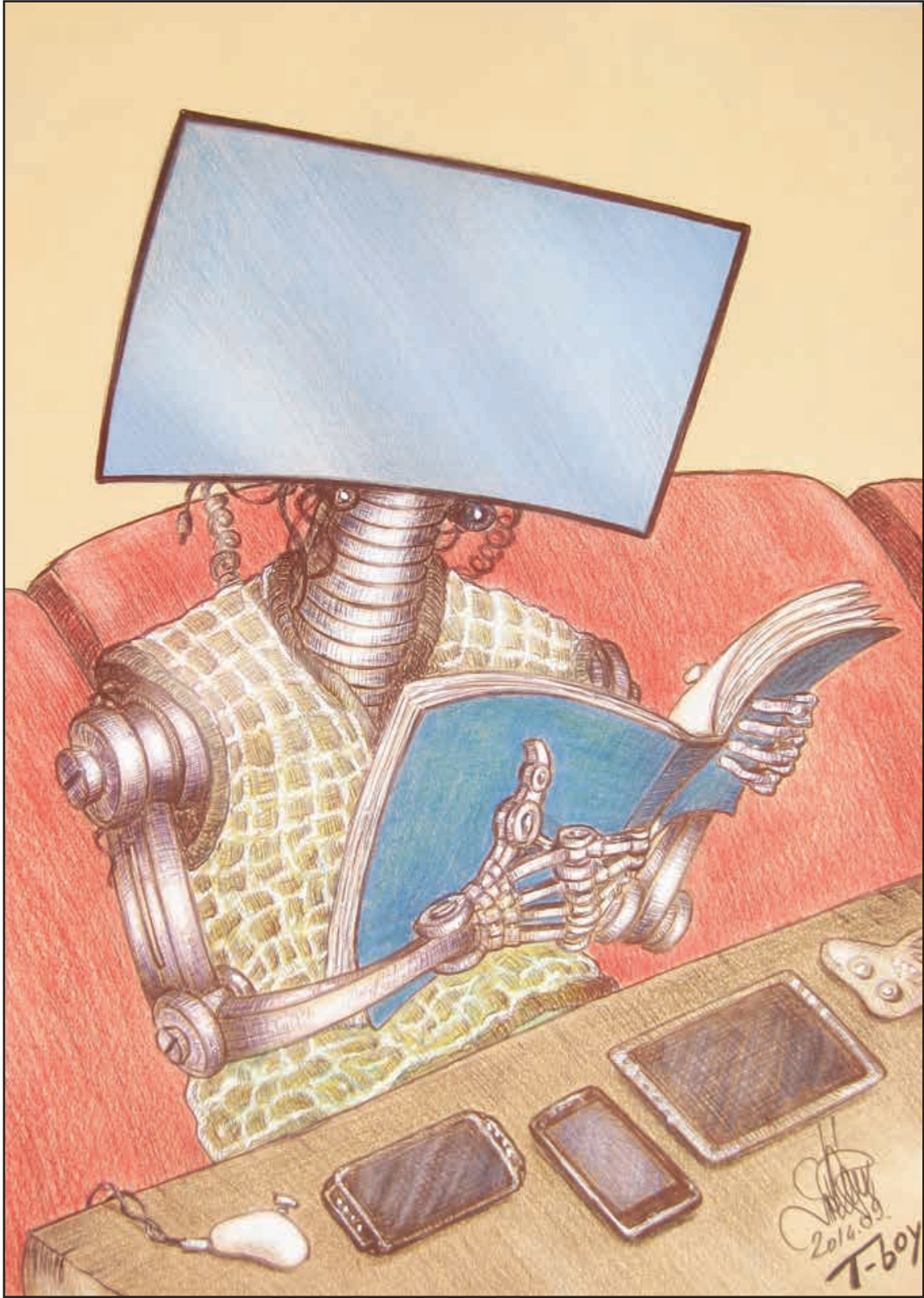

interaktív
tartalmak

folyamatosan
bővülő kínálat

IPad, PC, OSX
Android, Win8

FIVE INTERNATIONAL KFT. // UGYFELSZOLGALAT@DIMAG.HU

GAÁL TIBOR T-BOY: Örült világ

SPANGEL PÉTER

Billy Elliot: sztár csinálók az Operában

Megfér-e egymással az Operaház és Sir Elton John? Sikerült-e a londoni slágergyárosnak a Billy Elliot – a Musical esetében, elkerülnie a nagy giccs-csapdát, amibe bizony már többször belemasírozott, gondoljunk csak a Can You Feel The Love Tonight című szösszenetére.

Az alaptörténetet a *Lenéznek ránk a csillagok* című regény (1935) ihlette, amely egy bányász-sztrájk eseményét meséli el. Az ebből készült film forgatókönyvét *Lee Hall* írta, aki diákként maga is megsínylette a hetvenes éveket, amikor a munkanélküliség, a társadalmi krízisek sora éppoly bénítóan hatottak, mint napjainkban. A kiszolgáltatottság érzése Billy Elliot gyermekkorát is megtépázza, ám a kisfiú mégis kitűnik környezetéből. A sztrájkolók, a kocsmái bunyósok közegekből küzdi-edzi magát táncossá.

A Stephen Daldry rendezte mozgóképe nem véletlenül lett BAFTA-díjas 2001-ben, így az sem meglepetés, hogy Elton Johnra is hatott a film. S a Grammy-díjas zenész addig győzködte Hall-t, mire megszületett a musical librettója. A Billy Elliot – a Musicalből (is) világsiker lett.

Ókovács Szilveszter, a Magyar Állami Operaház főigazgatója 2015 februárjában jelentette be, hogy Sir Elton Broadway-sikerét Pesten színre viszik. *Köteles Géza* karmesterrel együtt arra is felhívta a figyelmet, hogy a formabontó előadás nem titkolt célja az Andrassy úti dalszínházban működő kiváló balett-társulat értékeinek bemutatása, szélesebb körű megismeretése.

A Magyar Állami Operaház felvételei

A *Szirtes Tamás* rendező vezetésével zajló többfordulós szereplőválogatás hónapokig adott témát a magazinoknak. Ma már tudjuk, hogy a teljes évadra hetvenöt előadást terveznek, hármass szereposztással. Az augusztusi operaházi széria után szeptembertől az Erkel Színházban folytatják az igazmesét.

Joggal bíznak a hosszú sikersorozatban. *Szlávik István* díszletei és *Kovács Yvette Alida* jelmezei hitelesen jelenítik meg a sztrájkokba fulladó, komor hangulatú angol kisváros miliójét. *Szirtes* látványos, táncbetétekben gazdag, pergő ritmusú rendezése észrevétlenné teszi az idő múlását; a hatásos világítás külön élményforrás, nem szólva a koreográfiáról, ami *Tihanyi Ákost* és *Szikora Boglárkát* dicséri.

Az általunk látott harmadik szereposztás premierjén a „felnőtt” szerepek közül *Gallusz Nikolett* (Mrs. Wilkinson), *Bencze Ilona* (Nagy-mama), az Anyát megrendítően megformáló *Krassy Renáta*, és az Apát markánsan megjelenítő *Tóth Sándor* hoz átlagon fölülit. A gyerekszínészek – bátran állíthatom – a hosszú próbafolyamat alatt kinccsé „csiszolódtak”. A címszerepben *Kökény Hámori Kamill* igazolta: kivételes talentum. Jó mozgású, szépen éneklő, artikuláló fiúról van szó, akinek fantasztikus a táncképessége; könnyed, oldott, természetes mozgásával osztatlan sikert aratott. Barátját, *Michael Pál Dániel Máté* játszotta. Derűs, mosolygós egyénisége biztos énekhanggal párosult. Élmény látni-hallani őket.

SZAPPANOS GÁBOR

Álomtourbina – a Szentcsalád-tandem

A szerző „kerékpáros regény”-nek nevezi művét, bár a remek főcímből nem derül ki a könyv fő témája. Annál inkább az impozáns borítóképből, amely Molnár C. Pál szép tusrajza alapján készült, és egy kerekezőt ábrázol.

Novák Valentin több műfajban jeleskedik, napvilágot látott négy verseskötete és három novellaskötete is. Az biztos állítható, hogy legújabb műve magán viseli a novellista és a költő névjegyét is.

Poszt-posztmodern korunkban a korszerűség ismérve, hogy a szerző nem írhatta korábban a művét, csakis itt és most. Az Álomtourbina cselekményszerkezete és nyelvezete, illetve stílusa jellegzetesen Novák-i és mai. A cselekmény alapvetően két szálon fut: az egyik Szilágyi Szilamér, az egykori versenybringás egy átvitt nap után barátai unszolására elindul egy kerékpárversenyen, amelynek Dobogókőn van a végcélja. Gyöngye, másnapos, és egész életét értelmetlennek érzi. Szerved a gyötrelmekről, s közben felidézi magában életének fontos állomásait, valamint a második fő cselekményszálnak tekinthető (rém)álmait is, amelyben dr. Szilágyi Szilamérként szerepel, és egy Dr. Dr. Than Attila – beszélő név: „Thanatosz” – vezette „cég”, a Tartaros Co. (!) fő álomkonstruktorre. Boldogságálmokat gyárt, hogy a mai világba belefásult emberek szürke mindennapjaikat rózsaszín szemüvegen keresztül láthassák.

A két fő szál mellett hosszabb-rövidebb leágazások vannak a regényben, történetek, ame-

lyeket többnyire „Sziszí”, a főhős gondol vagy (rém)álmodik. Persze mindegyikben a kerékpár(ozás) a főszereplő. Olvashatunk mítosz-átdolgozást Sziszüphoszról, „apokrif” biblia-átdolgozást (Szentcsalád-tandem), egy kissé cinikusra hangolt szerelmi románcot egy kerek székes lánnyal, valamint a kerékpárjukkal összenőtt csodalényekről (Fixi és Trixi, a szellemkerékpárosok), és egyéb különleges bringás lényekről. Ellátogatunk az azték Tenochtitlanba, hogy olvashassuk Moctezuma bukásának „apokrif” – persze biciklis – történetét, valamint Poirot is ellátogat Magyarországra, hogy megoldja egy ellopott családi arany-tandem kriminális históriáját...

Biztos állíthatjuk, hogy a szerző eddigi legjobb, legérettebb prózai művével van dolgunk. Az erős és meghatározó történetmesélői véna a korszerűség és a természetesség jegyében a leghajmeresztőbb posztmodern megoldásokat oltja magába amellet, hogy egyfajta „hagyományos” metafizikai szintre is eljutunk az életről, a (kerekező) ember világban betöltött helyéről a különféle nyelvi regiszterekben olvasható belső monológokban.

Amit ellene vethetünk a szerzőnek, az talán a szövegvilág és a történetek enyhe zsúfoltsága, a neologizmusok túlbujánzó jellege. Ha kicsit lassabb tempóban „kerekezne” Novák Valentin a bringa-univerzumában, talán átláthatóbb lenne a regényszerkezet. De az vesse rá az első követ, aki jobbat ír ebben a speciális műfajban!

tama
tailor made solutions

www.tamaso.hu
Kis példányszámú könyvek és
újságok gyártásának specialistája

– Belvárosi csodák –

SCHWALM ZOLTÁN

Az idő látogatása a Bazilikánál

Bár bezárták egy térre
mégis nyitva a szentély
a Bazilika kupolája alatt
– ahogy Puskás –,
az idő is megpihen
(megfér)

*Bár a szekér szalad
az irgalmatlan ég alatt
a városi morajt feledem
az idő közben cigarettára gyújt
hanyatt dőlök a falnak
(így figyelem)*

Bár szaladna tovább ő is
végül a lépcsőn ragad
most nem érdekli az ügymenet
a Bazilika kupolája alatt
fehér füstbe hurkol
(az emlékezet)

Bár *Mig állni látszék* az idő
a lányok integetnek
s a Zrínyi utcában fagylaltot vesznek
– a Café Montmartre teraszán hangos a Manowar –
idő pajtásom heavy metalra tombol
(önfeledten)

Bár sok szabadideje nincs már
hát csikkét elnyomja a kövezeten
az idő indulni készül
– a sziesztának vége –
fényköpenyébe burkolózva
óramutatót ragad
(sebet ejtve az égre)

Kisteleki Dóra illusztrációja

*Ó, mint imádlak, mint szeretlek
csordult szívem bálványa, Pest;
ha rámfuvall százszínű lelked,
a vér ereiben újra pezsg.*

Kosztolányi Dezső: Budapest (részlet)

B E L V Á R O S
A JÖVŐ VÁROSA
támogatásával.

„Egy elvarázsolt tündér énekel a kertben.”

Krúdy Gyula

MISKE EMŐ AJÁNDÉKA A NYUGAT PLUSZ OLVASÓINAK!

A mű címe: **Siroki impresszió**

„Elsősorban mítoszokban, archetípusokban, toposzokban vándorlok a saját időmön keresztül. Mindegyik kép magában hordozza vagy a belső teret, vagy a múlttal valamiféle találkozást, ezért a táj nem táj, a kép pedig inkább idő” – vallja a művésznő, akinek festményeit az Óbudai Társaskör színpadán is láthatja a nagyérdemű a Kulturális Örökség Napjain, 2016. szeptember 18-án.